

kæmpe elev-
engagement

undervisnings-
glæde

trivsel og
lavt fravær

minimal
mobning

rummelighed og
sammenhold

tolerance
og omsorg

RETTIGHEDSSKOLE

Manual

Trin-for-trin vejledning til en skoles rejse mod
at blive UNICEF Rettighedsskole

unicef

rettigheds-
skole

INDHOLDSFORTEGNELSE

	INTRODUKTION	3
	FORBEREDELSE	28
	TRIN 1: VIDEN	32
	TRIN 2: LEDERSKAB	37
	TRIN 3: UNDERSØGELSER	43
	TRIN 4: PLANEN LAVES	48
	TRIN 5: PLANEN SÆTTES I VÆRK	52
	TRIN 6: EVALUERING	56
	BILAG	60

UNICEF Rettighedsskole –
Manual er udgivet af UNICEF Danmark
FN Byen
Marmorvej 51
2100 København Ø
www.unicef.dk

Tekst: Anne Mette Friis og Christian Bindslev
Redaktion: Anne Mette Friis og Christian Bindslev
Grafisk design: Louise M. Jeppesen – keepyourdarlings.com
Fotos: Finn Brasen
Tryk: Frederiksberg Bogtrykkeri A/S
Printed in Denmark
1.udgave, 1. oplag (100 eksemplarer) © UNICEF Danmark
ISBN 978-87-90621-14-8

Tak til:

*Børn og voksne på Langelinieskolen, pilotskole for
UNICEF Rettighedsskoler 2013 – 2015.*

INTRODUKTION

FORBEREDELSE

TRIN 1: VIDEN

TRIN 2: LEDERSKAB

TRIN 3: UNDERSØGELSER

TRIN 4: PLANEN LAVES

TRIN 5: PLANEN SÆTTES I VÆRK

TRIN 6: EVALUERING

BILAG

INTRODUKTION

**VORES DANSKE GRUNDSKOLE
ER ANDET OG MERE END DEN
INSTITUTION, DER SIKRER RETTEN
TIL AT GÅ I SKOLE FOR ALLE VORES
1,17 MILLIONER BØRN.**

**DET ER OGSÅ I SKOLEN, VI
BESTRÆBER OS PÅ AT GØRE
VORES BØRN TIL AKTIVE UDØVERE
AF DERES RETTIGHEDER SOM
MENNESKE OG SIKRER BØRNS RET
TIL AT BLIVE BESKYTTET –
HVER DAG.**

HVAD ER EN RETTIGHEDSSKOLE?

UNICEF's Rettighedsskoler er skoler, som adresserer hele læringsmiljøet med en konsekvent, børnerettighedsbaseret tilgang. Rettighedsskoler er baseret på lighed, værdighed, respekt, tolerance og deltagelse i henhold til FNs Konvention om Barnets Rettigheder – eller Børnekonventionen, som vi kalder den i daglig tale. På Rettighedsskoler bliver børn inddraget i forhold til Børnekonventionens artikel 12, og eleverne lærer om børnerettigheder ved at bruge dem i praksis hver eneste dag. En Rettighedsskole forener elever, forældre, lærere og andet personale i et fællesskab, der er baseret på alle de gode værdier, der står i Børnekonventionen. På Rettighedsskoler er værdier mere end bare ord, og Konventionen er hjertet i skolens etos og kultur med det mål at fremme trivsel og det enkelte barns udvikling bedst muligt.

UNICEF arbejder for, at alle børn skal kende deres rettigheder, for vi ved fra internationale undersøgelser, at rettigheder gør børn stærkere og bedre i stand til at løse konflikter i deres hverdag. Derudover har det vist sig, at hvis man i skolen arbejder intensivt med rettigheder, medfører det mærkbart bedre trivsel, mindre mobning og højere elevengagement. Rettigheder gør en god skole bedre, fordi den arbejder meget konkret med skolens værdier i hverdagen, og det kommer alle skolens elever til gode.

På en Rettighedsskole tager hele skolens kultur- og dannelsesarbejde et tydeligt afsæt i FNs Børnekonvention, og Konventionens artikler danner grundlag for skolens beslutninger og for samspillet mellem skolens børn og voksne.

Med dette materiale vil vi give jer relevant viden og værktøjer til at komme godt i gang med arbejdet som Rettighedsskole. I har mulighed for at sætte jeres personlige aftryk på hele processen og for at skabe et forløb, der vil give bedst mulig mening for netop jeres skole. Arbejdsmodellen er udgangspunkt for, at I også i årene videre frem kan udvikle jeres måde at være Rettighedsskole på, fordi den kan tilpasses jeres specifikke forudsætninger og ønsker.

Arbejdsmodellen er udviklet med inspiration fra Rights Respecting Schools i Sverige, Canada og England, og den er tilpasset dansk skolekultur og lovgivning. Den definerer læringsmiljøet i bred forstand og involverer ud over eleverne også lærere, pædagoger, teknisk personale, ledelse og administration samt alle forældre.

**LIGEVÆRDIG INDDRAGELSE AF
SKOLENS BØRN I ALLE ASPEKTER
AF ARBEJDET MED AT UDVIKLE
EN RETTIGHEDSSKOLE ER AF
AFGØRENDE BETYDNING, FORDI
DERES STEMME OG SYNS-
PUNKTER ER MED TIL AT SKABE DE
MANGE KONKRETE FORANDRINGER
AF SKOLENS KULTUR.**

*“En rejse på tusind mil
begynder med et enkelt skridt.”*

Lao Tzu

**PÅ EN RETTIGHEDSSKOLE FÅR
ALLE ELEVER KENDSKAB TIL DERES
RETTIGHEDER, OG DISSE OPFYLDES
I SAMTLIGE RELATIONER MELLEM
BØRNENE SELV OG MED ALLE
SKOLENS VOKSNE.**

HVORDAN UNDERSTØTTES GRUNDSKOLENS FORMÅL AF RETTIGHEDSSKOLE?

Folkeskolens formålsparagraf beskriver forholdet mellem kundskaber og færdigheder i fagene og den almene dannelsesopgave. Som Rettighedsskole vil mange af de opgaver, der falder ind under almen dannelse, kunne løses med afsæt i Børnekonventionen og den praksis, man udvikler med tiden:

§ 1

Folkeskolen skal i samarbejde med forældrene give eleverne kundskaber og færdigheder, der forbereder dem til videre uddannelse og giver dem lyst til at lære mere, gør dem fortrolige med dansk kultur og historie, giver dem forståelse for andre lande og kulturer, bidrager til deres forståelse for menneskets samspil med naturen og fremmer den enkelte elevs alsidige udvikling.

Stk. 2. Folkeskolen skal udvikle arbejdsmetoder og skabe rammer for oplevelse, fordybelse og virkelyst, så eleverne udvikler erkendelse og fantasi og får tillid til egne muligheder og baggrund for at tage stilling og handle.

Stk. 3. Folkeskolen skal forberede eleverne til deltagelse, medansvar, rettigheder og pligter i et samfund med frihed og folkestyre. Skolens virke skal derfor være præget af åndsfrihed, ligeværd og demokrati.

Rettighedsskoler understøtter den enkelte elevs alsidige udvikling ved at skabe rammer, der

- udvikler erkendelse af og tillid til egne muligheder
- træner elevernes handlemuligheder og kompetencer
- giver eleverne mulighed for at være deltagende og medansvarlige
- træner ret, pligt og ligeværd i alle aspekter.

FORANDRINGER FOR SKOLEN?

At være Rettighedsskole betyder ikke, at man som skole skal vende op og ned på alting. Man skal ikke ændre grundlæggende ved skolens struktur, materialevalg, undervisningsformer, pædagogiske og didaktiske grundantagelser osv. Rettighedsskoler tilbyder en ny ramme for læreres og pædagogers arbejde med trivsel, relationer, indsigt i egne handlemuligheder samt det globale udsyn.

Det revolutionerende ligger i måden at SE eleverne på med en høj grad af respekt for deres integritet og evne til at involvere sig i skolens virke. Rettighedsskoler tilbyder en vej til mere ro, et styrket læringsmiljø, større koncentration og mere empati i skolens dagligdag. Det er ikke en uoverkommelig opgave at vælge den vej, og selve revolutionen foregår i ro og mag og vil resultere i højere motivation og større arbejdsglæde blandt elever, lærere og pædagoger.

HAR RETTIGHEDSSKOLE NOGEN EFFEKT?

Idéen til Rettighedsskole er skabt af UNICEF i Storbritannien i begyndelsen af 00'erne under navnet Rights Respecting Schools Award og er i dag udbredt til mere end 4.000 grundskoler landet over. Over en periode på tre år, 2007-2010, fulgte anerkendte forskere effekterne af arbejdet på 31 forskellige skoler, hvorefter de udgav en evaluerende rapport¹. De konkluderede blandt andet:

- Elever på Rights Respecting Schools blev aktivt italesættende udøvere af deres rettigheder.
- På alle skoler øgedes graden af elevdeltagelse i skolens beslutninger og deres engagement i skolens udvikling generelt. Eleverne udviklede en stærk interesse i at skabe et trygt og inkluderende skolemiljø.
- Samtaler ud fra skolens egne undersøgelser fremmede elevernes respekt og accept af forskelligheder, hvilket som konsekvens nedbragte mobning og drillerier.

¹ Professor Judy Sebba and Dr. Carol Robinson, Sussex University 2010:
http://www.unicef.org.uk/Documents/Publications/sussex_interim_summary.pdf

- Den øgede elevinddragelse og medbestemmelse øgede elevernes selvværd og blev medvirkende til øget trivsel.
- De øgede muligheder for indflydelse på undervisningens indhold og rammer gav højere motivation og bedre faglige resultater.
- Eleverne øgede deres forståelse for globale sammenhænge og blev mere engagerede i social retfærdighed for børn i andre dele af verden ud fra et rettighedsperspektiv.

Rapporten viste også entydigt, at lærernes trivsel øgedes som konsekvens af den forandrede skolekultur.

HVORFOR SAMARBEJDE MED UNICEF?

Alle børn har ret til at kende Børnekonventionen, og det er derfor naturligt for UNICEF at udvikle skoler, der tilgodeser børns rettigheder.

UNICEF er verdens største børneorganisation, og vi arbejder for bedre vilkår for børn i hele verden. Vores mangeårige erfaring har givet os et unikt indblik i, hvad der kræves, for at vi kan skabe en verden, som tager hensyn til barnets behov, og som tager deres perspektiv alvorligt.

FNs Børnekonvention er UNICEF's pejlemærke, og i artikel 45 står der, at UNICEF har til opgave at få Konventionen efterlevet af alle verdens lande. Derfor gør vi hver dag vores bedste for, at børns rettigheder respekteres både lokalt og globalt. Vi sidder med ved bordet, når regeringer og myndigheder skal lovgive på børneområdet, uanset om det gælder fattige landes indsatser i konfliktzoner, eller om det gælder børns vilkår i verdens rigeste lande.

Rettighedsskole er udviklet af UNICEF, og lignende skoletilgange bruges af UNICEF på skoler over hele verden – med gode resultater. Udviklingsarbejdet sker altid i et samarbejde med den enkelte skoles ledelse og lærere, som har den nødvendige viden om, hvordan det organiseres bedst der.

HVAD SIGER BØRNEKONVENTIONEN?

Børnekonventionen er et retsligt bindende dokument, som indeholder bestemmelser om rettigheder for børn. Danmark tiltrådte Konventionen i 1991, men staten har ikke skrevet den ind i selve lovgivningen. Dog er der mange lovforslag og reformer, som for eksempel Barnets Reform, der tager udgangspunkt i FNs Børnekonvention.

Barnet defineres som et individ med egne, selvstændige rettigheder. Konventionen er opdelt i 54 artikler, der fastslår specifikke rettigheder for børn, og den bygger på fire grundlæggende og vejledende principper:

- Ikke-diskriminering - at alle børn har samme rettigheder, artikel 2.
- Alle beslutninger vedrørende børn skal træffes ud fra barnets tarv, artikel 3.
- Retten til eget liv og udvikling, artikel 6.
- Respekt for barnets intentioner, og at alle børn har ret til at udtrykke deres mening, artikel 12.

BØRNEKONVENTIONENS ARTIKLER OM UDDANNELSE

Ifølge artikel 28 og 29 har alle børn ret til en tryk og udviklende skolegang fri for diskriminering, mobning og andre krænkelse. I skolen skal man have mulighed for at udvikle sin personlighed og sine talenter. Det fastslås også, at skolen skal hjælpe børn til at udvikle respekt for menneskerettigheder, tolerance og ligestilling mellem kønnene. Alle lande, der har tiltrådt Børnekonventionen, har forpligtet sig til at gøre deres yderste for at sikre disse rettigheder for alle børn.

HVILKE RETSLIGE KONSEKVENSER HAR DET, HVIS ET MEDLEMSLAND IKKE FØLGER KONVENTIONEN?

I Børnekonventionens artikel 43 står der, at FN skal oprette en såkaldt Børnerettighedskomité til at holde øje med, om de lande, der har underskrevet Konventionen, også følger den. UNICEF Danmark er med til at sikre, at den danske stat overholder Konventionen. Det gør vi ved, i samarbejde med en række andre børneorganisationer i Danmark, at sende en rapport til Komiteen hvert femte år, hvori vi påpeger, hvilke bekymringer vi har på børnerettighedsområdet. Når rapporten er indsendt, skal staten til "eksamen" hos Børnerettighedskomiteen, som derefter sender en række anbefalinger til staten. Alle disse anbefalinger kan læses her

 <http://sim.dk/media/914692/anbefalinger-fra-fns-bornekomite-til-danmark-2011.pdf>

Noget af det, som Børnerettighedskomiteen har påpeget igen og igen er, at alt for få danske børn kender deres rettigheder, og at den danske folkeskole ikke underviser i FNs Børnekonvention. Det rettes der nu op på med UNICEF Rettighedsskoler. Du kan læse meget mere om FNs Børnerettighedskomite her:

 <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/CRC/Pages/CRCIndex.aspx>

HVILKE KRÆNKELSER AF BØRNS RETTIGHEDER ER MEST UDBREDTE PÅ GLOBALT PLAN?

Børns rettigheder bliver krænket i mange lande rundt om i verden. En af de grundlæggende årsager er ofte fattigdom. Mange børn arbejder fx et antal timer, der er i strid med Konventionen og med de internationale regler om børnearbejde. Næsten dagligt er der historier i medierne om krænkelser af børns ret til mad, skolegang og udvikling, for det meste i lande, der er så fattige, at de ikke kan brødføde børnene.

Andre eksempler på grove krænkelser af børns rettigheder finder man i lande, der er i krig. Her påvirkes børnene både af, at familierne lever med stor utryghed og usikkerhed på en række områder, og i nogle tilfælde af, at børn tvinges til at deltage direkte i krigshandlinger.

Også i rigere lande som Danmark bliver børns rettigheder krænket dagligt. Det gælder ikke mindst for meget udsatte børn som for eksempel anbragte børn, uledsagede flygtningebørn og børn, der lever i relativ fattigdom. Det gælder også for børn, som ikke bliver hørt i sager, der vedrører dem i henhold til Konventionens artikel 12. Det kan være i forbindelse med skoleskift, forældresamvær eller anbringelser uden for hjemmet.

HVILKEN EFFEKT HAR BØRNEKONVENTIONEN HAFT?

FNs Børnekonvention har ændret opfattelsen af, hvordan børn skal betragtes og behandles. I dag ses børn i højere grad som selvstændige individer med egne rettigheder end som passive objekter, der skal passes og plejes.

Over hele verden har Konventionen med dens tillægsprotokoller inspireret regeringer og beslutningstagere til at indføre national lovgivning, der i højere grad sikrer børns rettigheder. På UNICEF's hjemmeside kan man læse om konkrete forbedringer i børns vilkår på globalt plan, som blandt andet kan tilskrives Børnekonventionen. Herunder at spædbørnsdødeligheden siden 1990 er faldet med over 1/3, og at procentdelen af børn, der bliver indskrevet på indskolingstrin, er steget fra 33 til 50 procent fra 1990-2011.

HVORFOR SKAL BØRN KENDE KONVENTIONEN?

FNs Børnekonvention er verdens lov for de 0-18 årige. Den er global, fordi den handler om alle verdens børn, og den er lokal, fordi den handler om hvert enkelt barn. Børn har ret til at kende deres rettigheder, og Danmark har forpligtet sig til at oplyse alle om Konventionen. Som barn skal man vide, at Konventionen er universel og gældende for alle uanset baggrund. At kende Konventionen gør børn i stand til at handle, hvis de føler sig krænket og i stand til bedre at forstå, at kammeraterne har samme rettigheder og krav på samme gode liv. Børns deltagelse og medinddragelse står stærkt i Rettighedsskolekonceptet, og det har vist sig, at netop disse to grundværdier er med til at skabe engagerede og ansvarlige elever, som trives rigtig godt i skolen.

DANMARK OG BØRNEKONVENTIONEN

I Danmark har Konventionen og det øgede fokus på børns rettigheder medvirket til, at der i 2012 blev oprettet et Børnekontor hos Folketingets Ombudsmand. Børnekontorets opgave er at tage sig af klager fra børn, der oplever, at deres rettigheder bliver krænket.

Også på andre områder har Danmark ændret praksis for at undgå at være på kant med Børnekonventionen, blandt andet når det gælder isolationsfængsling af mindreårige.

Desværre er Danmark det land i Norden, hvor færrest børn kender deres rettigheder. Kun godt 23% er klar over, at der findes særlige rettigheder for børn, og det tal vil UNICEF gerne hæve, men også gerne sikre, at børn rent faktisk kan anvende deres rettigheder i hverdagen, og ikke bare har et overfladisk kendskab til Konventionen, fordi de har hørt om den i en enkelt lektion i løbet af deres skoletid. Det kræver, at Konventionen bliver en naturlig del af skolens hverdag, og at den tages i anvendelse i skolens daglige virke.

Derfor starter en kommende Rettighedsskole altid med, at skolens elevråd, pædagoger og lærere får et kursus i FNs Børnekonvention af UNICEF Danmark. Det er helt afgørende, at alle på skolen har indsigt i de værdier, der ligger til grund for Konventionen og dens artikler. Denne viden danner udgangspunktet for hele processen og skolens forandring. Og det er, når denne viden bliver omsat til praksis, at skolen kan kalde sig UNICEF Rettighedsskole.

HVAD SKER DER, NÅR JERES SKOLE BLIVER TIL EN RETTIGHEDSSKOLE?

I de kommende år er det målet, at I sammen med vores pilotskole, Langelinieskolen, og med 15-20 andre skoler bliver første generation UNICEF Rettighedsskoler i Danmark. UNICEF's ambition er, at I indbyrdes vil danne netværk og sammen skabe en række eksempler på, hvordan børns rettigheder kan blive udgangspunktet for en ny skolekultur, der gør gode skoler endnu bedre. Jeres erfaringer kan hjælpe med at videreudvikle arbejdsmodellen for Rettighedsskoler. I vil som skole være stærkt medvirkende til, at FNs Børnekonvention bliver implementeret i børnenes verden. Når I er blevet certificeret som UNICEF Rettighedsskole efter det første års arbejde, bruges arbejdsmodellen med de fire byggesten og seks trin, som er beskrevet i denne manual, til nye handlingsplaner, der hele tiden vedligeholder og forbedrer børns vilkår og rettigheder på jeres skole.

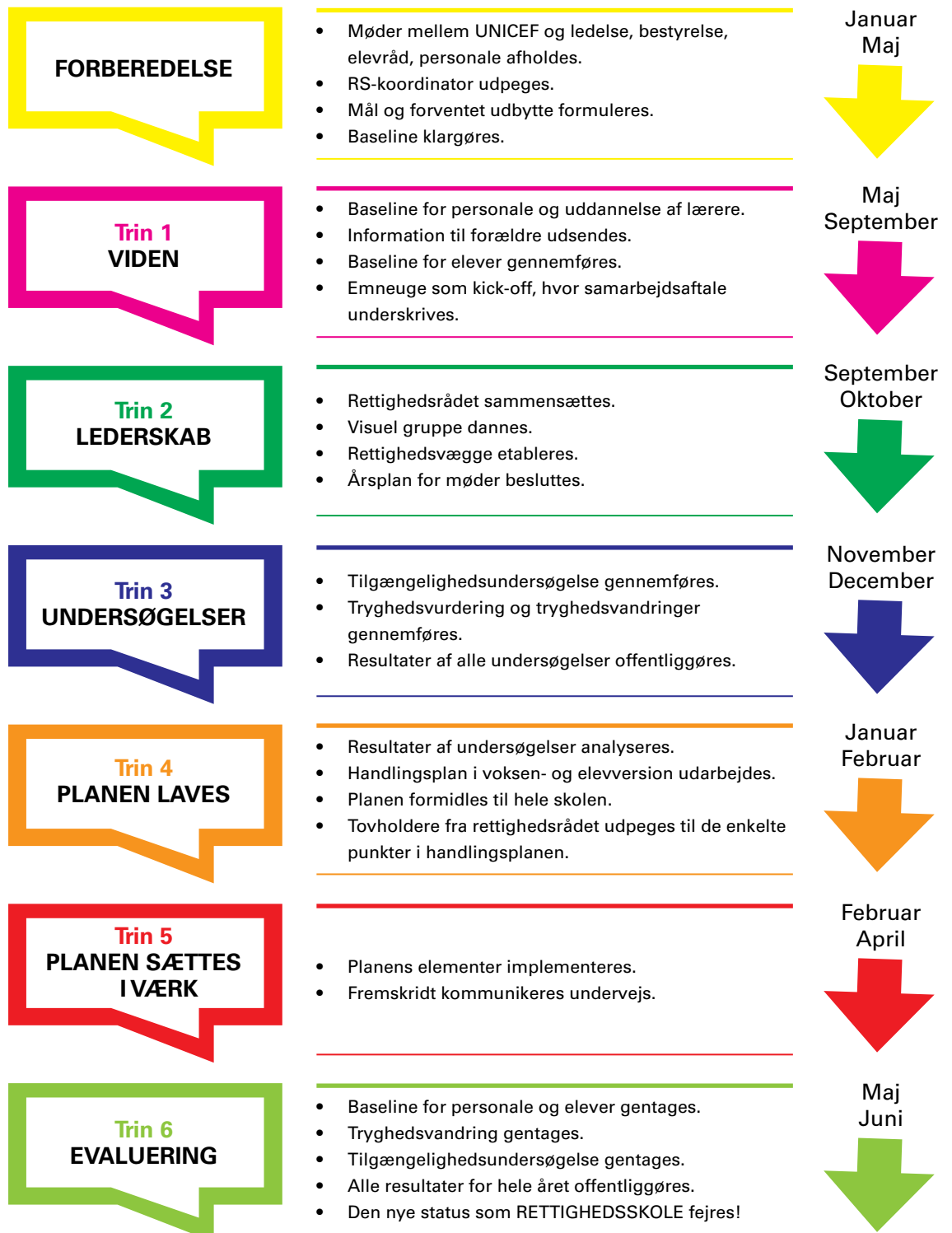
VELKOMMEN PÅ REJSEN

En skole kan ikke formelt kalde sig en UNICEF Rettighedsskole, før den er certificeret af UNICEF. Det sker, når skolen har arbejdet med rettigheder i et år ud fra denne manual. I tiden indtil certificeringen befinder I som skole jer på en rejse mod at blive Rettighedsskole, indtil en egentlig evaluering af skolens arbejde finder sted.

Velkommen på rejsen!

REJSEN MOD AT BLIVE UNICEF RETTIGHEDSSKOLE

Rejsen kan skematisk fremstilles som i nedenstående model. **Forberedelse** og dele af **Trin 1** finder sted i slutningen af skoleåret, før den egentlige forandringsproces begynder.

DE FIRE BYGGESTEN

Alle tiltag og aktiviteter omkring en Rettighedsskole er baseret på fire elementer: **De fire byggesten**. Alle fire elementer er i spil samtidigt og kontinuerligt - man bliver altså aldrig færdig med en af stenene.

VIDEN

Alle elever og voksne på og omkring skolen får kendskab til FNs Børnekonvention og viden om, hvordan Konventionens artikler relaterer til skolens miljø og egen rolle i skolens hverdag - artikel 42.

ELEVINDDRAGELSE

Alle elever har i sit skoleliv muligheder for at deltage i skolens udvikling, at udtrykke sine meninger og at blive inddraget i beslutninger, der direkte har indflydelse på dem. Børns holdninger respekteres - artikel 2, 4, 12 og 29.

LÆRING

Alle elever får mulighed for jævnligt at lære mere om sine egne og alle verdens børns rettigheder og bliver aktive udøvere af disse, både i relation til en selv og klassekammerater, men også i forhold til børn generelt, nationalt som globalt - artikel 4

LEDERSKAB

Ledelsen arbejder med en tydelig forankring af Konventionens principper ud i alle led af skolens virksomhed og tildeler Rettighedsrådet direkte indflydelse på den løbende implementering af tiltag omkring Rettighedsskole - artikel 4.

VIDEN

Alle elever og voksne på og omkring skolen får kendskab til FNs Børnekonvention og viden om, hvordan Konventionens artikler relaterer til skolens miljø og egen rolle i skolens hverdag - artikel 42.

På en Rettighedsskole skal alle børn kende FNs Børnekonvention. Man skal som elev have viden om baggrund og historik, og man skal kende til alle artikler i Konventionen. Desuden skal alle voksne på og omkring skolen på samme vis have denne viden. Børnekonventionen skal være synlig og tilgængelig for alle børn og voksne omkring skolen. UNICEF leverer plakater med rettigheder samt foldere med Konventionen, som kan hænge i alle klasseværelser og sidde på alle køleskabe eller opslagstavler i hjemmene.

At børn og voksne bliver fortrolige med Børnekonventionen er en forudsætning for, at man løbende henover et skoleår kan inddrage relevante artikler i forbindelse med konkrete problemstillinger. Det kan være omkring konflikter i frikvarteret eller i klasselærerens løbende arbejde med at fremme gensidig respekt blandt klassekammerater. Eleverne kan bringe deres nye viden i spil i deres hverdag, og de lærer meget hurtigt, at rettigheder er noget, alle har. Derfor handler det ikke om, hvad man har "lyst til" eller "ønsker om" lige nu og her, men snarere om, hvordan børn kan være sammen på en ordentlig måde i forhold til de rettigheder, som de har. Børn skal lære at respektere hinanden, som de er, og de skal vide, at de selv spiller en vigtig og aktiv rolle i forhold til at have en god skole. De skal naturligvis også vide, at man som barn har ret til at blive beskyttet og støttet af de voksne, der er omkring en.

UNICEF vil med Rettighedsskoler gerne bidrage til, at man som skole flytter sit fokus fra at være en regelkultur til at blive en rettighedskultur. I en regelkultur ligger vægten på det, man ikke må, og børn kommer let til at agere "politibetjente" overfor hinanden. Med en rettighedskultur træner man sig i at tænke på, hvordan man i skolens hverdag kan fremme rettigheder for alle børn, og hvordan elever og personale gensidigt kan opbygge en tillidsfuld forventning til, at man vil hjælpe hinanden til at få sine rettigheder opfyldt. Altså en rejse fra "det man ikke må" til "det man gerne må og har ret til".

ELEVINDDRAGELSE

Alle elever har i sit skoleliv muligheder for at deltage i skolens udvikling, at udtrykke sine meninger og at blive inddraget i beslutninger, der direkte har indflydelse på dem. Børns holdninger respekteres - artikel 2, 4, 12 og 29.

Tydelighed og synlighed i børnehøjde er nøgleord for at kunne skabe reel elevinddragelse og en sund samtaleform i klasserummet. Her følger nogle konkrete bud på, hvordan elevinddragelse efterleveres på en Rettighedsskole:

Undersøgelser

Først og fremmest bliver alle elever inddraget i nogle undersøgelser, hvor de har mulighed for at give en ærlig og anonym tilkendegivelse af deres syn på skolen og deres viden om rettigheder. Alle elevernes besvarelser bliver gennemgået, og resultaterne danner baggrund for den handlingsplan, som skolen sidenhen skal lave.

Elevernes opslagstavle

Hvert klasseværelses opslagstavle skal have en tydeligt afsat del til alt det, som eleverne direkte har været medbestemmende om. Her formulerer elever med egne ord de emner, der tales om på klassemøder samt møder i elevråd og rettighedsråd. Alle klassens beslutninger om stort og småt skriftliggøres af eleverne selv og hænges også op her. Her hænger klassens charter også, som du kan læse mere om under "læring".

Klassens syn på demokrati

Som lærer kan man arbejde med at forstå, hvordan et demokrati består af et flertal, der bestemmer, men at det flertal også har et ansvar for at tilgodese mindretallet, hvis det kan lade sig gøre. At demokrati både er en styreform og en samtaleform, og at "det brede forlig" holder længere end en smal flertalsafgørelse. Eleverne kan selv formulere, hvordan de helst vil beslutte ting i klassen, som de har indflydelse på. Der skal lægges vægt på at finde løsninger, der tilgodeser flest synspunkter.

Elevråd, Rettighedsråd og Skolebestyrelse

For alle de instanser, hvor børn tilbydes indflydelse, skal der udvikles gode og tydeligt kommunikerede rammer, så eleverne kan forstå indhold og intentioner med det, de er medbestemmende om. Der skal også sættes et fokus på, at eleverne på kort sigt kan erfare et konkret resultat af den indflydelse, de har fået.

Forbilleder

Lærere og pædagoger på en Rettighedsskole ser sig selv som rollemodeller for børnenes demokratiske dannelse. Der sættes tid af til, at emner omkring klassens trivsel eller løbende sager fra elevråd eller Rettighedsråd kan diskuteres. Læreren støtter eleverne i jævnligt at få opdateret opslagstavlen, så papirer ikke blot samler støv. Som lærer omtaler man elevernes beslutninger med værdighed og respekt og fortæller også om, hvordan man som voksen er med til at tage vigtige beslutninger, både hjemme og på arbejdet.

Hvorfor elevinddragelse?

Elevers ret til og mulighed for medbestemmelse skal sikres. Folkeskolen har i mange år arbejdet med denne dimension som en naturlig del af de enkelte fag. Som Rettighedsskole skal man arbejde på, at eleverne også reelt er bevidste om, hvornår og hvordan de inddrages. I hver klasse skal man løbende arbejde med, hvordan man fremmer en klassekultur, hvor hvert barn føler sig så tilpas tryk og accepteret til, at man frit kan udtrykke sin mening.

LÆRING

Alle elever får mulighed for jævnligt at lære mere om sine egne og alle verdens børns rettigheder og bliver aktive udøvere af disse, både i relation til en selv og klassekammerater, men også i forhold til børn generelt, nationalt som globalt - artikel 4

Indsigt og udsyn

Denne byggesten handler om, hvordan man som Rettighedsskole skridt for skridt indarbejder en kultur, hvor børn og voksne gennem en øget indsigt i Børnekonventionen medtænker den dimension i hverdagen. At man som skolefællesskab har sit værdimæssige afsæt her, og at man er opmærksom på, at det er i skolens daglige liv og børnenes skoledage, at disse værdier skal omsættes til praksis.

Indsigt handler om, at børn lærer deres rettigheder at kende, og at de gennem træning bliver bedre til at sætte den viden i relation til deres eget liv. Undersøgelser viser, at når børn har sikker viden om Konventionen, styrker det deres selvværd. At kunne forstå den dybere betydning af, at alle børn har ret, er en gave for livet til alle skolebørn.

Det er også en kerneværdi for en Rettighedsskole, at man bruger tid og kræfter på at lære om børns vilkår i andre bydele, andre landsdele, i Europa og i andre verdensdele. Gennem arbejdet med andre børns vilkår udvikler eleverne empati og solidaritet, og de får indsigt i ligheder og forskelligheder mellem verdens børn.

Her følger nogle eksempler på, hvordan en Rettighedsskole gør dette i praksis.

Klassecharter

Alle klasser laver årligt eller halvårligt et klassecharter, som erstatter klassens regler og udgør klassens egne mål for trivsel. Charteret er obligatorisk for Rettighedsskoler, fordi det er her man i dagligdagen tydeligst og enklest kan koble rettighederne til elevernes skoleliv. I forbindelse med samtaler omkring konflikter i frikvarteret, samtaler i klassen om trivsel i klassen eller emner, eleverne selv gerne vil tage op, er chartret meget brugbart som redskab.

Det er formuleret af børn og lavet af børn. Der er mange muligheder for, at man kan lave et flot og kreativt produkt til klasseværelset. Her er en kort beskrivelse:

Klassens elever udvælger artikler fra Konventionen, som de synes er relevante for deres liv i klassen. Fx artikel 2: Ligestilling og beskyttelse mod diskrimination. De valgte artikler omskrives af eleverne til formuleringer, der passer til deres hverdagsprog. Fx ville man i 5. klasse skrive: At vi alle sammen er OK, som vi er, og at man ikke må drilles med ens udseende, eller om man er dreng eller pige. Eleverne skriver udsagn om, hvad det konkret indebærer i det daglige. Fx: "Vi vil være gode til at være gode kammerater og sætte pris på, at vi er både ens og forskellige."

De tre elementer præsenteres visuelt på en kreativ måde, og chartret hænges op i klassen. Se eksempler under bilag.

Temaug

Vi anbefaler, at skolen en gang eller to årligt afholder en rettighedsuge, hvor alle skolens klasser har forløb, der tager afsæt i børnerettigheder. I det første år kan ugen med fordel placeres i første kvartal af skoleåret, hvor hver klasse også kan lave klassecharter for første gang som en del af ugens program. Man kan afslutte ugen med en dag, hvor børn på tværs af aldre har mulighed for at gå rundt og se, hvad de andre klasser har lavet. En fællessamling med elevindslag kan også markere afslutningen på en festlig måde, der samtidig giver skolens elever en oplevelse af, at de er en del af et stort fællesskab, der har en vigtig opgave at løfte.

Daglig undervisning

En anden vigtig dimension er, at man inddrager rettighedsperspektivet i den daglige undervisning, hvor det giver mening. Generelt kan man sige, at når man er kommet godt i gang med at tænke fagligheden ind, så går det op for en, at det mange steder giver rigtig god mening at inddrage Børnekonventionen.

Her følger nogle eksempler:

Understøttende undervisning

Man kan her løbende arbejde med at forbedre læringsmiljøet for alle i klassen. Evnen til at reflektere over egen og andres ret vil også i høj grad være understøttende for elevens almene dannelse og livsduelighed. En konkret overvejelse kunne være, at man ugentligt har en lektion med et særligt fokus på rettigheder og Rettighedsskole.

Sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab

Her er der specifikke målpar, der går på, at børn skal kende til deres rettigheder. Emner, der vedrører egne grænser, er også oplagte at bruge med inddragelse af rettigheder.

Kristendomskundskab

I kristendomskundskab kan man i mange forløb og emner inddrage rettigheder. Generelt kan man inddrage rettighedsperspektivet, når man i klassen reflekterer over, hvad et godt børneliv, religionsfrihed og ytringsfrihed er.

Historie og samfundsfag

Mange emner kan indeholde børnenes rettigheder, herunder børns vilkår gennem tiderne, adgang til uddannelse, demokratiopfattelser og ytringsfrihed.

Dansk

Når man analyserer og perspektiverer en dansk tekst fra begynderlæsebogen eller fra en ungdomsnovelle, kan det give mening at inddrage artikler fra Konventionen. Især hvis hovedpersonen oplever noget, der er svært, er ude for et svigt, en krænkelse eller andet. En anden idé er at lave stileemner, der har en bestemt artikel fra Konventionen med i oplægget.

Engelsk

Det vil være naturligt at komme ind på rettigheder i forbindelse med forløb om engelsktalende lande, hvor man kan undersøge, hvordan børns hverdag og skoleliv ser ud i andre lande, set i et rettighedsperspektiv. De ældre klasser kan eventuelt kontakte Rettighedsskoler i for eksempel England, Canada eller Tyskland og udvikle et samarbejde omkring emner, der relaterer til børnerettigheder.

Materialer udarbejdet af UNICEF Danmark

Som Rettighedsskole får I et omfattende katalog af undervisningsmuligheder. Man kan i øvrigt på UNICEF Danmarks hjemmeside under "børn og skoler" hente mange idéer og materialer, blandt andet lærerhæftet "Børnekonventionen gi'r perspektiv i undervisningen", som er skrevet af Jens Raahauge og udgivet af UNICEF Danmark. Hæftet giver en god baggrundsviden om Børnekonventionen, og det indeholder inspirerende forslag til aktiviteter. Vi vil også anbefale bogen "Bevar os vel" af samme forfatter, som på ypperligste vis reflekterer over børnerettigheder.

LEDERSKAB

Ledelsen arbejder med en tydelig forankring af Konventionens principper ud i alle led af skolens virksomhed og tildeler Rettighedsrådet direkte indflydelse på den løbende implementering af tiltag omkring Rettighedsskole - artikel 4.

Denne byggesten adresserer lederskab i bred forstand. Det vil sige alle de fora, som direkte eller indirekte har indflydelse på fremdriften i forhold til at blive Rettighedsskole - eksempelvis Skolebestyrelse, Ledelsesteam, Lærerteam, Rettighedsråd og elevråd. Et tiltag som Rettighedsskole har kun mulighed for at blive en succes, hvis der er opbakning, tilstrækkelige ressourcer, tydelige ansvarsområder og effektive arbejds gange hele vejen rundt.

Skolebestyrelsen opfordres til løbende at drøfte perspektiverne omkring Rettighedsskole på lang sigt, og det anbefales, at en forælder fra bestyrelsen bliver medlem af Rettighedsrådet, som du kan læse mere om under Trin 2.

Ledelsesteamet træffer beslutning om, hvor mange ressourcer der skal afsættes til at blive Rettighedsskole, og gør sig bevidst om, at der afgives magt til Rettighedsrådet.

Projektstyringen, den løbende drift og samarbejdet med UNICEF Danmark varetages af en Rettighedskoordinator. Det kan være en lærer, en pædagog eller en leder, som eventuelt også har erfaring med projektledelse.

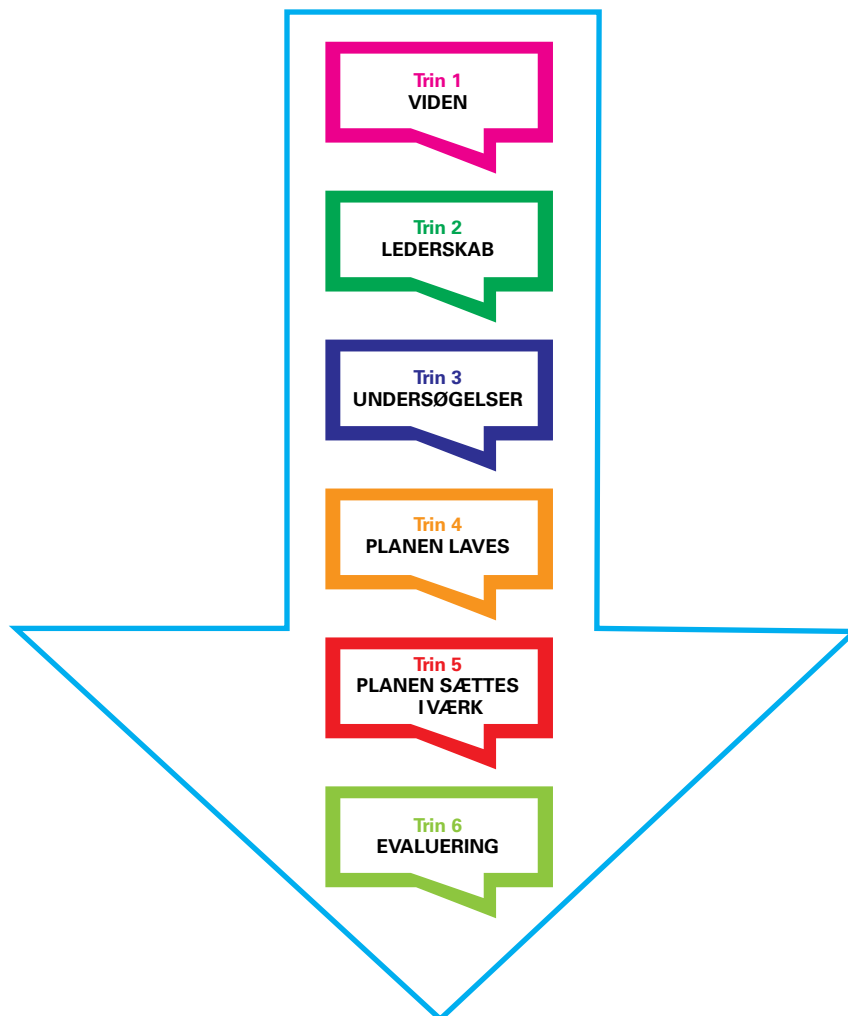
RS-koordinatoren skal tidsmæssigt som udgangspunkt kunne allokere, hvad der svarer til en ugentlig arbejdsdag til at varetage sine opgaver. Vi anbefaler ligeledes, at en leder bliver medlem af Rettighedsrådet. Samme leder kan også have sparring med koordinatoren for bedre at kunne fastholde et fokus på Rettighedsskole i hele organisationen.

Rettighedsrådet er styregruppe for alle aktiviteter knyttet til Rettighedsskolen. Gruppen har ansvaret for at lede skolen igennem de seks trin, med opmærksomhed på de fire byggesten som gennemgående rettesnor for hele processen.

Skolen vurderer selv, hvordan elevrådet kan udgøre en del af lederskabet omkring Rettighedsskolen. Her er alle skolens børn repræsenteret, og de kan derfor med fordel inddrages løbende, hvor det giver mening.

DE SEKS TRIN

Den konkrete rejse mod at blive Rettighedsskole består af seks trin. I løbet af et skoleår bevæger man sig som skole igennem de seks trin med Rettighedsrådet som styregruppe.

Det sidste trin afsluttes med, at skolen sammen med UNICEF Danmark vurderer, om man kan opnå certificering som Rettighedsskole.

I det længere perspektiv skal modellen forstås cyklisk. Fra år to og videre frem starter man således med afsæt i årets erfaringer og resultater med et nyt lag af viden, dannelse af nyt Rettighedsråd, nye undersøgelser osv. På sigt er det intentionen, at hele skolens virksomhed understøttes af den tænkning og tilgang, der ligger i at bære titlen UNICEF Rettighedsskole.

FORBEREDELSE

**HOLDE INDLEDENDE MØDE MED
UNICEF FOR AT AFTALE DATOER
FOR OPSTART**

**NEDSÆTTE ARBEJDSGRUPPE OG
FORMULERE FORVENTET UDBYTT
FOR SKOLEN**

UDPEGE RS-KOORDINATOR

KLARGØRE BASELINE

**GENNEMFØRE BASELINE FOR
PERSONALE**

**LAVE INTRODUKTION TIL LÆRERE
OG PÆDAGOGER**

Klar til start

Forud for opstarten er det vigtigt, at bestyrelsen, ledelsen, personalet og elevrådene bliver klædt på til at påbegynde rejsen mod at blive Rettighedsskole. Vi anbefaler, at skolen sætter i gang med denne fase et halvt år, inden skolen samlet set starter op. Der bør sammensættes en gruppe bestående af ledere, medarbejdere og elever, der varetager denne fase.

Her følger en oversigt over de aktiviteter, der går forud for opstarten:

HVAD	HVEM	HVORNÅR	RAMMER
Introduktion - hvad er Unicef? - hvad er en rettighed? - proces omkring mål og udbytte for børn og voksne	Arbejdsgruppe bestående af ledelse, personale og børn, som sammensættes af skolen	januar - april	2 timer i FN-Byen
Etablere baseline i intranet eller andet software med spørgeskema-funktion	IT-vejleder	marts-maj	Organiseres af skolen
Præsentation Baseline personale	Alle ansatte	maj-juni	2 timer på skolen

Introduktion

Skolen sammensætter som det første skridt en repræsentativ gruppe fra skolen, hvor både bestyrelse, ledelse, elever, lærere og pædagoger er med. Introduktionen foregår i FN Byen, hvor gruppen dels vil blive introduceret til UNICEF og Rettighedsskole og dels vil arbejde med at reflektere over mål og udbytte for skolens aktører.

Præsentation og baseline for personale

Umiddelbart før sommerferien besøger UNICEF skolen, hvor vi laver en præsentation af Rettighedsskole for hele personalet. Forud for denne dag udfyldes baseline for voksne. Det er vigtigt, at alle ansatte på skolen deltager i undersøgelsen. UNICEF forbereder baseline i samarbejde med skolens ledelse og IT-ansvarlige.

Rettighedskordinator og daglig drift

Rettighedskordinatoren varetager fra det kommende skoleår den løbende koordination af og fremdrift i projektet. Vi anbefaler, at man giver posten til en lærer, gerne med bred erfaring på skolen og kompetencer i projektledelse. Man kan som udgangspunkt allokere 20% af lærerens samlede arbejdstid til denne opgave. Det kan også være en god idé, at man knytter en leder særligt til projektet samt overvejer, om skolens administration har mulighed for at yde støtte til løbende administrative opgaver.

Omtale

I forbindelse med, at I starter rejsen mod at blive Rettighedsskole, opfordres I til at kontakte de lokale medier. Lokalsamfundet vil have stor glæde af løbende at følge med i det, der sker for skolen.

Børnenes stemmer skal frem!

Vi anbefaler, at man i alle indslag eller interviews involverer børn, og at skolen laver en lille "børne-mediegruppe", der forbereder eleverne på mødet med pressen. UNICEF giver gerne vejledning i, hvordan børnene bedst bliver klædt på til at kunne deltage i et interview. Gruppen af børn skal være så repræsentativ som muligt – det vil sige repræsentere alle aldersgrupper, elevråd og Rettighedsråd.

Tilladelser

Når børn deltager med udsagn, billeder eller andet, så skal forældrene naturligvis give tilladelse til, at de gerne må det. For børn i Rettighedsrådet eller i mediegruppen anbefaler vi, at man beder forældrene om permanent tilladelse til at udtale sig, og til at billeder kan anvendes af pressen.

1

TRIN 1

VIDEN

UDDANNELSE AF LÆRERE

INFORMATION TIL FORÆLDRE OG BØRN

BASELINE FOR ELEVER

RETTIGHEDSUGE SOM KICK-OFF TIL REJSEN

UNDERSKRIVNING AF KONTRAKT – REJSEN ER BEGYNDT!

ARTIKEL 4:

OPFYLDELSE AF KONVENTIONENS HENSIGTER

Statens forpligtelse til at leve op til Konventionens ord og hensigter

ARTIKEL 42: OFFENTLIGHEDENS KENDSKAB TIL KONVENTIONEN

Statens forpligtelse til at gøre indholdet af denne konvention almindelig kendt i offentligheden, både blandt børn og voksne.

HVAD	HVEM	HVORNÅR	RAMMER
Workshop for personale	Hele personalet	August – september	3 timer v/UNICEF
Information til forældre	Alle lærere	August – september	Se bilag
Baseline for elever	Alle elever	September	Se bilag
Rettighedsuge	Hele skolen	September – oktober	Se bilag
Underskrivning af kontrakt	Hele skolen	Som afslutning på emneugen	UNICEF Danmark deltager

Workshop for personale

Alle lærere og pædagoger skal på en workshop opnå indblik i mål og midler for at blive Rettighedsskole. På workshoppen undervises der i FNs Børnekonvention, og der arbejdes med, hvordan man i praksis kan undervise både "i" rettigheder og "med" rettigheder. Workshoppen arrangeres af UNICEF Danmark. Alle ansatte får et lille handout med hjem, hvor byggesten, tidsramme og trin står beskrevet.

Information til forældre

Inddragelse af forældre sker gennem to tiltag. Information om børns rettigheder sendes til alle forældre og lægges herefter på hjemmesiden. Alle klasselærere afsætter 10 minutter på første forældremøde til at præsentere Rettighedsskole kort ud fra en powerpoint, som alle lærere kan bruge. Eksempler på begge dele findes under bilag.

Baseline for elever

Før skolen går i gang, skal det undersøges, hvor meget eleverne kender til deres rettigheder, og hvordan de oplever deres skolegang.

Derfor skal alle skolens elever udfylde en baselineundersøgelse, og dette gøres smartest i ugen inden første Rettighedsuge, som kunne være en navn for den uge, det hele sættes i gang. For de yngste klasser skal klasselæreren hjælpe eleverne med at læse og forstå spørgsmålene i undersøgelsen. Det kan være en idé, at læreren tæller sammen på svarene fra hele klassen og giver et samlet svar for klassen videre til koordinatoren. Alternativt kan skolen vælge at indkøbe såkaldte Clickers til skolen, så eleverne kan besvare spørgeskemaet elektronisk, efter læreren har læst spørgsmålet højt.

De øvrige klassers elever udfylder deres egen undersøgelse på et elektronisk spørgeskema. Dette kan i mange tilfælde oprettes på skolens intranet. Alternativt kan skolen bruge andet software, der er velegnet til spørgeskemaundersøgelser.

Rettighedsuge som fælles kick-off

Emneugen, som man kan vælge at kalde for Rettighedsuge. Som nævnt skal baseline laves som optakt til emneugen. Undersøgelsen SKAL således gå forud for anden aktivitet i emneugen, hvis den skal give mening senere hen i processen.

Alle skal som en del af den første uge lave deres første klassecharter, og hver klasse får til opgave at indrette et "rettighedshjørne" i klassen, hvor et eksemplar af Børnekonventionen og deres klassecharter skal hænge.

Den øvrige tid bruges på, at man på trin, i team eller i afdelinger afvikler et forløb, der primært har fokus på at tilegne sig viden om, hvad Børnekonventionen er, hvad rettigheder er, og hvordan de kan forstås i ens egen hverdag.

Som afslutning på ugen deltager en eller flere repræsentanter fra UNICEF i en fælles samling, hvor repræsentanter for elevråd, ledelse og bestyrelse underskriver en officiel "kontrakt", der forpligter skolen til at arbejde henimod at blive Rettighedsskole.

Vi opfordrer til, at man prøver at få en konferencier og lidt underholdning fra det lokale kulturliv. Det skal være en dag, som alle børn husker!

CHECKLISTE, TRIN 1:

- BASELINE PERSONALE.
- ETABLERE RETTIGHEDSVÆGGE.
- HANDOUT TIL PERSONALE.
- BASELINE ELEVER.
- INFORMATION OG INSTRUKS TIL PERSONALE OM BASELINE TIL ELEVER.
- DATOER FOR WORKSHOP AFTALT.
- DATO FOR FØRSTE TEMAUGE/ KICK-OFF.
- RETTIGHEDSHJØRNE MED KONVENTION OG CHARTER I ALLE KLASSER.
- FORÆLDRE ER INFORMERET OM RETTIGHEDSSKOLE OG HAR ET EKSEMPLAR AF BØRNE-KONVENTIONEN.

BILAG OG ERFARINGER

Bilag

#01	Baseline for personale
#02	Eksempel på handout
#03	Eksempel på forældreinformation
#04	Eksempel på slides til forældremøde
#05	Baseline for elever
#06	Eksempler på klassechartre
#07	Forslag til emner og aktiviteter i rettighedsugen

ERFARINGER FRA PILOTSKOLEN MED TRIN 1

- **Præsentationen for lærere og pædagoger kan med fordel suppleres med et handout til alle, hvor alle datoer for de enkelte trin, særlige uger mv. fremgår.**
- **Italesættelsen af rejsen mod at blive Rettighedsskole: At man ikke skal lave noget ekstra arbejde undervejs, men at man skal løse de almindelige læreropgaver omkring trivsel med en anden ramme, der på mange måder kan opleves som en styrkelse ift. oplevelsen af sammenhæng, legitimering af trivselsarbejde over for forældre, motivation fra elevernes side mv.**

2

TRIN 2

LEDERSKAB

**SAMMENSÆTTE RETTIGHEDS-
RÅDET**

SAMMENSÆTTE VISUEL GRUPPE

ETABLERE RETTIGHEDSVÆGGE

**PLANLÆGGE ÅRETS MØDER I
RETTIGHEDSRÅDET**

**ARTIKEL 4:
OPFYLDELSE AF KONVENTIONENS HENSIGTER**
Statens forpligtelse til at leve op til Konventionens ord og
hensigter.

Rettighedsrådet sammensættes

Som styregruppe for en Rettighedsskole nedsættes et Rettighedsråd, der som grundregel SKAL have en majoritet af børn. RS-koordinatoren tilrettelægger i samarbejde med ledelsen en sammensætning af gruppens voksne medlemmer, så den får en fornuftig bredde.

Man sikrer bedst en stabilitet i elevgruppen, der er medlemmer af rådet, ved at have to grupper elever. En gruppe valgte medlemmer, der sidder i rådet for et år ad gangen, og en gruppe faste medlemmer, der kan fortsætte deres arbejde med Rettighedsskole i en årrække.

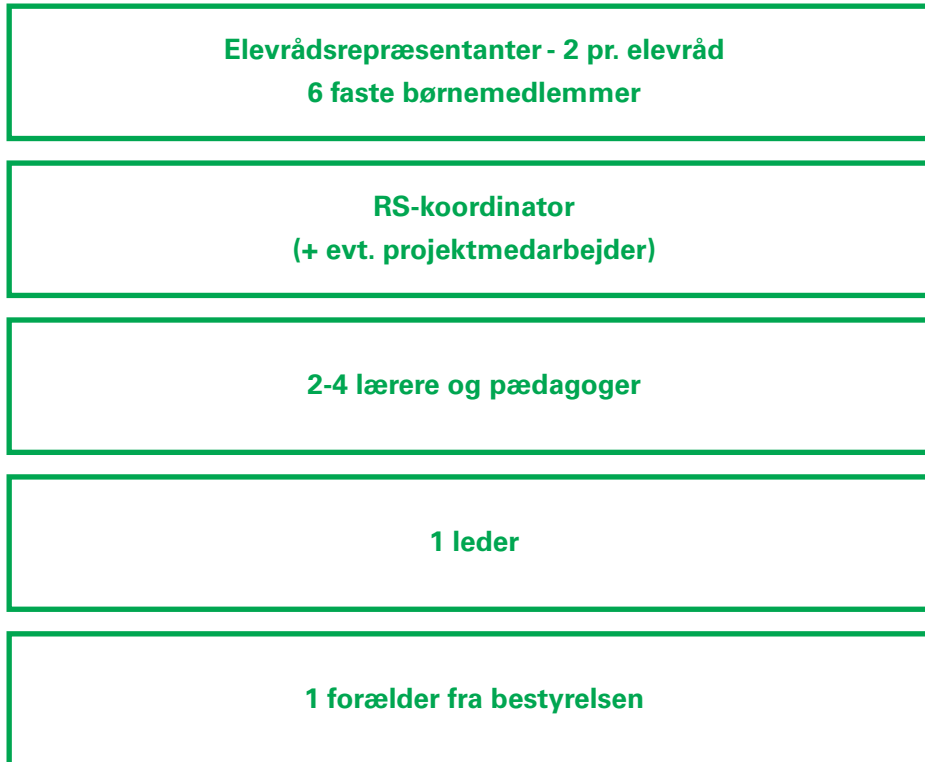
De valgte børnemedlemmer kan findes gennem skolens elevråd. Mange skoler har opdelt elevrådet i to eller tre råd, og derfor kan hvert elevråd vælge to eller tre repræsentanter. Alternativt kan børnene vælges direkte ved en stor fælles valghandling.

De faste børnemedlemmer sidder i Rettighedsrådet på tværs af skoleår, og de er med, så længe motivationen er der. De kan findes ved at informere alle elever tydeligt om muligheden for at være med. Her er det vigtigt, at de forstår, at det er en post, der kræver, at man vil bruge tid på det, og at man brænder for at være med. Vi anbefaler, at man ved et eller to eftermiddagsmøder samler de interesserede elever og taler nærmere med dem om, hvordan arbejdet i rådet kan passe ind i deres skole- og fritidsliv. Er der flere interesserede end pladser, anbefaler vi, at man trækker lod under hensyntagen til, at børnegruppen skal være så repræsentativ som muligt.

UNICEF Danmark vil kun undtagelsesvist deltage i møderne. I stedet følger vi med i skolens udvikling gennem referater og løbende kontakt med skolens koordinator.

Rettighedsrådet mødes ca. en gang om måneden, men hver skole aftaler selv frekvensen. Møderne årsplanlægges af RS-koordinatoren, og vi anbefaler at lade frekvensen variere i forhold til, hvad de enkelte trin kræver. Således kan man lave en koncentration af fx fire møder i de uger, det tager at lave handlingsplanen, som er beskrevet under *Trin 4*.

Modellen herunder er et eksempel på et Rettighedsråd. Det er muligt at variere rådets sammensætning på den enkelte skole under hensyntagen til, at der altid skal være et flertal af børn i rådet.

Visuel Gruppe

Da skolen blandt andet skal arbejde med, hvor man visuelt signalerer, at man er Rettighedsskole, er det en god idé at organisere en lille arbejdsgruppe bestående af fx skoleleder, interesserede billedkunstlærere og elever, som kan udgøre Visuel Gruppe. Deres fokus er på at lave et samlet design for, hvordan skolens fælles arealer skal kobles til Rettighedsskolen. Det kan også være en god idé at lave et oplæg til, om der skal være nogle generelle æstetiske rammer for det, som de enkelte klasser hænger op på gange og i klasseværelser.

Rettighedsvæggene

Det er vigtigt, at rådet løbende gør meget for at informere elever og lærere om deres arbejde. På Rettighedsvæggene er der navne og billeder af alle Rettighedsrådets medlemmer, information i børnehøjde om, hvor langt skolen er på "rejsen"; referat fra sidste møde og andet relevant materiale.

Samarbejde med elevråd og kontaktlærere

Vi anbefaler, at man i koordinatorens og kontaktlærernes skemaer laver en ugentlig undervisningsfri dobbeltlektion, hvor man løbende kan involvere børn fra Rettighedsrådet og elevrådet i små og store aktiviteter som at dele referater rundt, lave kampagner, små samlinger, besøge klasser eller uddanne nye elever i, hvad Rettighedsskole er.

CHECKLISTE, TRIN 2:

- SAMMENSÆTTE REPRÆSENTATION AF VOKSNE.
- TILRETTELÆGGE PROCES FOR AT FINDE DE FASTE BØRNE-MEDLEMMER.
- RETTIGHEDSRÅDETS FØRSTE MØDE AFHOLDT.
- OVERSIGT OVER ÅRETS MØDER OG AKTIVITETER FOR RETTIGHEDSRÅDET.
- NEDSÆTTE GRUPPE, DER LAVER TRYGHEDSVANDRING.
- PLANLÆGGE TRYGHEDSVANDRING.
- LAVE TILGÆNGELIGHEDS-UNDERSØGELSE.

BILAG OG ERFARINGER

Bilag

#08 Eksempel på møde- og aktivitetskalender for Rettighedsrådet

ERFARINGER FRA PILOTSKOLEN MED TRIN 2

- Vi valgte elever til Rettighedsrådet ved at gå rundt i klasser og informere om, hvad man skulle lave i Rettighedsrådet. Vi understregede, at det var en stor opgave, der krævede, at man skulle stå foran klasser og samlings og fortælle om RS, at man skulle bidrage med gode idéer og hjælpe til løbende igennem hele året. Til gengæld fulgte mange gode oplevelser også med. Fx et besøg på en anden Rettighedsskole i Sverige. Var man interesseret, skulle man møde op en fredag eftermiddag, hvor vi så kunne snakke mere om det. Det betød, at kun de mest interesserede dukkede op, og vi endte med at trække lod, hvis der fx var tre fra mellemtrinnet, hvor der kun var to pladser. En del af snakken handlede også om, hvor travlt man ellers havde det i fritiden.
- Til næste cyklus har vi besluttet, at halvdelen af eleverne skal være valgt gennem elevråd, og halvdelen faste medlemmer, der ønsker at fortsætte, hvor vi så supplerer op med faste medlemmer ved samme procedure.
- Lav to fælles maillister på SkoleIntra, en til alle medlemmer og en til forældre til elever i rådet. Al information sendes til begge lister, så forældre til elever i rådet kan bakke op hjemmefra.
- Visuel Gruppe bestod af tre billedkunstlærere og skolelederen, der holdt 3-4 møder i løbet af efteråret. Der skal fremover være elever i gruppen.

3

TRIN 3

UNDERSØGELSER

TILGÆNGELIGHEDSUNDERSØGELSE

TRYGHEDSUNDERSØGELSE

TRYGHEDSVANDRING

**OFFENTLIGGØRELSE AF
RESULTATER**

**ARTIKEL 2: LIGESTILLING OG BESKYTTELSE MOD
DISKRIMINATION**

Princippet om, at alle rettigheder gælder for alle børn uden undtagelse. Statens forpligtelse til at beskytte børn mod alle former for diskrimination.

ARTIKEL 3: SIKRING AF BARNETS INTERESSER

Samfundets forpligtelse til at sikre barnets interesser, når der træffes beslutninger. Statens forpligtelse til at vedtage særlige regler, der beskytter barnet.

**ARTIKEL 12: RETTEN TIL AT UDTRYKKE SINE
MENINGER**

Barnets ret til at give udtryk for en mening og krav på, at denne mening respekteres.

Flere af Børnekonventionens artikler fokuserer på, at børn skal føle sig trygge, set og hørt. Derfor er det vigtigt, at alle elever får mulighed for at udtrykke, hvor på skolen de ikke bryder sig om at opholde sig. Det vigtigste på Trin 3 er netop at skabe denne mulighed på en tydelig og enkel måde.

Udover baseline skal der nu udføres tryghedsvandring og en tilgængelighedsundersøgelse. De undersøgelser skal Rettighedsrådet, sammen med baseline, bruge til at lave handlingsplanen. Vi anbefaler, at koordinatoren tilrettelægger datoer for undersøgelserne på det første møde i Rettighedsrådet.

Tilgængelighedsundersøgelse

Denne undersøgelse skal være med til at tydeliggøre, om der er lige adgang til skolens faciliteter for alle børn. Ligeværd og ligestilling er to helt afgørende principper i Børnekonventionen. Undersøgelsen er af teknisk karakter og kan derfor udføres af RS-koordinator i samarbejde med en lille gruppe elever og en medarbejder fra skolens tekniske personale.

Tryghedsundersøgelse og tryghedsvandring

Her er fokus på oplevelsen af utryghed rundt omkring på skolen. Man undersøger helt enkelt, hvordan eleverne oplever at bevæge sig rundt på skolen, og især hvor de helst ikke kommer, fordi de oplever det som utrygt. Undersøgelsen er anonym og gennemføres af alle elever med hjælp fra klasselæreren i samarbejde med RS-koordinator og elever fra Rettighedsrådet.

Undersøgelsen deles ud til klasserne af børn fra RR, som besøger alle skolens klasser. Det er vigtigt igen at understrege for alle børn, at undersøgelsen er anonym for at sikre så ærlige svar som muligt.

På baggrund af undersøgelsens resultater udvælger man de steder, flest elever udpeger som utrygge. Er der flere bygninger og matrikler, anbefaler vi, at man laver selvstændige undersøgelser for hver matrikel. Elevrådene inviteres til en vandring, hvor man besøger de forskellige utrygge steder. Ved hvert sted læses nogle af de kommentarer op, der er kommet fra eleverne. Elevrådsrepræsentanterne drøfter på hvert sted, hvad man kan gøre for, at det bliver mere trygt og rart for eleverne. Børnenes udsagn skrives ned, og man dokumenterer stedet ved at tage billeder.

Formidling af resultater

Kernen i at formidle resultaterne er, at de skal tilpasses for at sikre, at alle børn kan forstå. Vi anbefaler:

- En mappe til hver klasselærer med alle resultater, som man kan formidle til sin børnegruppe.
- Opslag på Rettighedsvæggene med en tydelig præsentation af nogle få, centrale resultater og besked om, at man kan få en nærmere forklaring af sin klasselærer.
- En tydelig formidling til alle elevråd om, hvad undersøgelserne viste.
- En gennemgang af alle resultater på afdelingsmøder, så alle voksne er klædt på til at formidle til eleverne.
- En præsentation af undersøgelserne for bestyrelsen foretaget af skolelederen.

CHECKLISTE, TRIN 3:

- LAVE TILGÆNGELIGHEDS-
UNDERSØGELSE.
- PLANLÆGGE OG UDFØRE
TRYGHEDSUNDERSØGELSE.
- PLANLÆGGE OG UDFØRE
TRYGHEDSVANDRINGER.
- FORMIDLING AF RESULTATERNE
TIL ALLE PÅ SKOLEN.
- OPFØLGNING PÅ, HVORDAN
LÆRERE HAR OPLEVET
OPSTARTEN.

BILAG OG ERFARINGER

Bilag

#09	Tilgængelighedsundersøgelse
#10	Tryghedsundersøgelse
#11	Tryghedsvandring, uddrag af referat

ERFARINGER FRA PILOTSKOLEN MED TRIN 3

- Tryghedsundersøgelsen blev organiseret sådan, at børnene i Rettighedsrådet omdelte undersøgelsen i hver klasse. Klasselæreren planlagde, hvornår de skulle udfyldes og præsenterede dem for eleverne.
- Klasselæreren stod for at indsamle svarene.
- Eleverne fra Rettighedsrådet arbejdede med støtte fra en voksen fra Rettighedsrådet på at organisere svarene, så man kunne finde de steder på skolen, flest elever oplevede som utrygge.
- Vi anbefaler, at pedel eller teknisk ejendomsleder deltager i vandringene. På den måde kan man med det samme medtage mere tekniske overvejelser og skolens vedligeholdelsesplaner generelt.
- Lærere og pædagoger har brug for inspiration til, hvordan de kan gribe opgaven med den daglige undervisning an. Brug lidt tid på hvert teammøde til at udveksle idéer og erfaringer.
- Vi lavede en "RS-kasse" til hvert team, der indeholdt undervisningsmaterialer, en mappe med faneblade og relevante oversigter/planer. I hvert teams mødelokale indrettede vi en del af væggen som RS-inspiration.

4

TRIN 4

PLANEN LAVES

ANALYSERE RESULTATERNE

LAVE HANDLINGSPLANEN

FORMIDLE PLANENS INDHOLD OG MÅL TIL ALLE PÅ OG OMKRING SKOLEN

UDPEGE TOVHOLDERE

ARTIKEL 4:

OPFYLDELSE AF KONVENTIONENS HENSIGTER

Statens forpligtelse til at leve op til Konventionens ord og hensigter.

ARTIKEL 13:

FRIHED TIL AT UDTRYKKE SIG OG TIL INFORMATION

Barnets ret til at give udtryk for sine følelser og synspunkter, medmindre dette krænker andres rettigheder. Barnets ret til at søge, modtage og videregive information.

Handlingsplanen er Rettighedsskolens vigtigste redskab. Det er den, der anviser, hvordan skolen skal arbejde hen imod at blive Rettighedsskole. Rettighedsrådet skal, ud fra undersøgelsesternes resultater, lave en handlingsplan, der struktureres omkring de fire byggesten og indeholder små og store tiltag for alle på skolen, inklusive forældre og teknisk personale.

Erfaringerne fra pilotskolen viser, at en plan ikke må blive for omfattende, da det efterfølgende bliver svært at følge op på de mange initiativer. UNICEF anbefaler derfor en enkel plan, som i realistisk set kan nå at gennemføre. Det kan være godt at spørge sig selv, hvilke tiltag, der vil kunne skabe den største effekt i forhold til det, skolen gerne vil forandre. De øvrige tiltag kan gemmes til næste års handlingsplan. Alle tiltag skal tilstræbes at være konkrete og målbare, ligesom det skal være tydeligt, hvem der skal gennemføre hvert initiativ – fx lærere, elevråd eller teknisk personale.

Analyse af resultater

Inden man kommer så langt, skal Rettighedsrådet bruge tid på sammen at gennemgå og analysere resultaterne. Her er det en god idé at aldersopdele børnene, så nogle voksne fx arbejder med de yngste. Koordinatoren skal tilrettelægge en god og tydelig proces på 2-3 møder i Rettighedsrådet, hvor man som resultat får valgt de tiltag ud, der skal sættes på, og, hvor man sammen får talt om, hvordan det kan blive konkret og målbart.

Udarbejdelse af plan

RS-koordinatoren udarbejder den endelige plan, som på et sidste møde gennemgås og godkendes. Handlingsplanen skal laves i to versioner. Dels i en voksenudgave og dels i en børneversion, som i et enklere sprog forklarer alle børn, hvad der står i voksenudgaven.

Formidling

Planen offentliggøres på samme måde som resultaterne – se *Trin 3*.

CHECKLISTE, TRIN 4:

- TILRETTELÆGGE PROCES FOR RETTIGHEDSRÅDETS ARBEJDE MED UNDERSØGELSERNE.
- ORGANISERE MØDERNE PÅ EN MÅDE, DER TILGODESER DE YNGSTE MEDLEMMER.
- ANALYSERE RESULTATER – HVOR ER FORANDRING NØDVENDIG?
- KONKRETISERE TILTAG – HVEM KAN SKABE FORANDRINGEN BEDST? HVORDAN?
- FÆRDIGGØRE PLAN I VOKSEN- OG BØRNEVERSION.
- GODKENDELSE AF HANDLINGSPLAN – SKOLENS LEDELSE OG UNICEF.
- FORMIDLING AF PLAN.

BILAG OG ERFARINGER

Bilag

- #12 Eksempel på handlingsplan i børnevenligt sprog
- #13 Eksempel på handlingsplan for voksne

ERFARINGER FRA PILOTSKOLEN MED TRIN 4

- Afsæt 3-5 møder i Rettighedsrådet kort efter hinanden, da det tager tid at få alle med i processen omkring handlingsplanen.
- RS-koordinator skal facilitere gode enkle processer, der får alle voksne og børn inddraget.
- Lav en gruppe for de yngste elever og nogle lærere, der på en enkel måde taler nogle få problemer igennem, som eleverne kan relatere til.
- Indsatserne skal orienteres mod indholdet af de fire byggesten.
- Man skal være præcis med, om det er børn, personale, ledelse eller forældre, der skal inddrages i at udføre det enkelte punkt.
- Husk at inkorporere Visuel Gruppens plan - hvis I har valgt at have sådan en!
- Det er en god idé at lave en detaljeret handlingsplan med tidsangivelser for hvert aktionspunkt OG en mere enkel plan, der er skrevet i børnevenligt sprog og generelle vendinger.
- Første erfaring for UNICEF var, at der var for mange aktiviteter med i planen. En mere enkel og tidsmæssig realistisk plan vil være mere tydelig og håndgribelig for alle aktører. Skru ned for ambitionerne og husk, at denne første cyklus kun er starten på et langt og spændende forløb for jeres skole. I skal ikke skynde jer!

5

TRIN 5

**PLANEN SÆTTES
I VÆRK**

IMPLEMENTERING AF PLANENS ELEMENTER

OPFØLGNING OG KOMMUNIKATION OM FREMSKRIDT UNDERVEJS

ARTIKEL 4:

OPFYLDELSE AF KONVENTIONENS HENSIGTER

Statens forpligtelse til at leve op til Konventionens ord og hensigter.

ARTIKEL 6: RETTEN TIL LIVET

Barnets ret til livet og statens forpligtelse til at sikre barnets overlevelse og udvikling.

ARTIKEL 12: RETTEN TIL AT UDTRYKKE MENINGER

Barnets ret til at udtrykke en mening og krav på, at denne mening respekteres.

Implementering af handlingsplanen

Implementeringen er en helt afgørende fase for en Rettighedsskole. Her skal store og små tiltag søsættes. Ejerskab og motivation går hånd i hånd, så derfor skal Rettighedsrådet udpege nogle tovholdere på de enkelte aktiviteter i planen, der løbende i det daglige følger op og sørger for, at alle har relevante værktøjer og forudsætninger for at kunne løse opgaverne.

RS-kordinator skal her være i tæt dialog med skolens ledelse i forhold at støtte processen undervejs.

Implementering

Dette trin skal kunne gennemføres af alle på 2-3 måneder, og til hvert møde i Rettighedsrådet skal der gøres status fra tovholdere. Der skal findes løsninger på de problematikker, der opstår undervejs.

Tydelig kommunikation

Rettighedsråd og RS-kordinator skal undervejs holde fokus på en tydelighed i forhold til de tiltag, der løbende gennemføres, og have opmærksomhed på, hvordan det helt enkelt kan formidles til eleverne, at skolen er godt på vej. Det er også vigtigt at være tydelig omkring deadlines for de forskellige aktiviteter, så alle ved, hvornår der kan forventes resultater af aktiviteterne.

Husk, at elevrådet har en vigtig rolle at spille her!

CHECKLISTE, TRIN 5:

- KOORDINERE HANDLINGSPLAN MED LEDELSEN – SIKRE NØDVENDIGE RESSOURCER OG ARBEJDSGANGE!
- UDPEGE TOVHOLDERE FOR HVERT PUNKT I PLANEN OG AFTALE RAMMER FOR OPFØLGNING!
- OPDATERE RETTIGHEDSVÆGGE MED LØBENDE INFORMATION OM, HVOR LANGT SKOLEN ER NÅET MED PLANEN.

BILAG OG ERFARINGER

Bilag

#14 Løbende opfølgning for tovholdere

#15 Overblik og status på handlingsplan

ERFARINGER FRA PILOTSKOLEN MED TRIN 5

- Det lykkedes ikke så godt at få skabt ejerskab for planen i teams og blandt elever. Næste gang skal vi gøre mere ud af præsentationen. Kan det gøres på samlinger og personalemøder fremfor i den enkelte klasse?
- Opfølgning var svært grundet de mange forskellige indsatser. Vi skal næste gang aftale meget tydelige rammer og strukturer for opfølgning. Hvem følger op? Hvor tit? Hvordan formidler man status? Ledelsen, bestyrelse, elevråd og skolens udviklingsgruppe samt team skal involveres tidligt.
- Transparens – vi skal næste gang finde en god og sjov måde at vise, hvor langt vi er nået med planen. Det skal fortælles af børn til børn på fx samlinger. Man kunne også overveje at indlægge forskellige typer konkurrencer og præmier for at gennemføre sine mål.
- Møder i Rettighedsrådet skal handle om status på planen, som den skrider frem, men også i høj grad refleksioner over, hvordan Rettighedsskolen kan udvikle sig på længere sigt, så det hele tiden giver mening og forbedrer vilkårene for alle børn på skolen.

6

TRIN 6

EVALUERING

**BASELINE FOR PERSONALE OG
ELEVER GENTAGES**

TRYGHEDSVANDRINGER GENTAGES

**TILGÆNGELIGHEDSUNDERSØGELSE
GENTAGES**

**ALLE RESULTATER FOR HELE ÅRET
OFFENTLIGGØRES**

**FEJRING AF JERES NYE STATUS
SOM *RETTIGHEDSSKOLE!***

ARTIKEL 4:

OPFYLDELSE AF KONVENTIONENS HENSIGTER

Statens forpligtelse til at leve op til Konventionens ord og hensigter.

ARTIKEL 12: RETTEN TIL AT UDTRYKKE MENINGER

Barnets ret til at udtrykke en mening og krav på, at denne mening respekteres.

På dette sidste trin skal ringen slttes. Det er tid til at få et indblik i, om handlingsplanen har betydet konkrete forandringer i forhold til udgangspunktet. Baseline, tryghedsvandring og tilgængelighedsundersøgelser udføres igen med samme spørgsmål og fokuspunkter. Resultaterne sammenstilles med de første målinger, og skolen har nu et rigtigt godt udgangspunkt for at vurdere, om arbejdet med at blive Rettighedsskole rykker ved skolens kultur.

Den danske model er baseret på selvevaluering, og det vil sige, at Rettighedsrådet vurderer, om skolen er klar til at kunne kalde sig for Rettighedsskole.

Når evalueringen er gennemført, og resultaterne er gennemgået og delt med skolens børn og voksne, skal skolen formelt certificeres af UNICEF Danmark som UNICEF Rettighedsskole.

Deadline

Rettighedskoordinatoren laver en deadline for, hvornår alle undersøgelser skal være færdiggjort og aftaler datoer på plads som det første.

Baseline

For både elever og personale gælder, at man gentager samme spørgsmål i en ny spørgeskemaundersøgelse. Det er vigtigt, at ledelsen gennem afdelinger og team er med til at sikre en høj svarprocent i begge undersøgelser.

Det anbefales, at undersøgelserne kun kan udfyldes i fx to uger. Det hjælper med til, at alle oplever, at det er noget, der skal gøres med det samme.

Tilgængelighedsundersøgelse

Undersøgelsen gentages med samme gruppe som tidligere.

Tryghedsvandring

Koordinatoren forbereder vandringen ved at printe den gamle undersøgelse ud. I gentagelsen er det vigtigt, at man besøger præcis de samme steder. Det er vigtigt, at man forklarer eleverne tydeligt, at vi i denne omgang har fokus på at se, hvordan det, vi i første undersøgelse bemærkede som utrygt, nu opleves. Hvilke forandringer er der sket? Kan der gøres mere?

CHECKLISTE, TRIN 6:

- LAVE PLAN MED DATOER OG DEADLINES FOR ALLE UNDERSØGELSER.
- KLARGØRE ALLE UNDER-SØGELSER.
- GENTAGE BASELINE ELEVER.
- GENTAGE TILGÆNGELIGHEDS-UNDERSØGELSE.
- GENTAGE TRYGHEDS-VANDRINGER.
- RETTIGHEDSRÅDET EVALUERER RESULTATER, OG UNICEF CERTIFICERER.
- FORMIDLING AF RESULTATERNE TIL ALLE PÅ SKOLEN.
- FÆLLES AFSLUTNING/FEJRING AF REJSEN MED OVERRÆKKELSE AF PLAKETTEN – FÆLLES DAG/DAGE ELLER TEMAUGE.

BILAG OG ERFARINGER

Bilag

#16 Eksempel på sammenstilling af undersøgelser

ERFARINGER FRA PILOTSKOLEN MED TRIN 6

- Baseline er svær at forstå for de yngste elever – vi vil fremover lave en særlig enkel baseline, som indskolingen bruger. Den skal indeholde færre spørgsmål, der er enklere formuleret.
- Baseline for ældste elever kan tilføjes mulighed for, at man skriver kommentarer til hver besvarelse, og at man skriver telefonnummer på, så man bedre kan følge op gennem samtaler og fokusgrupper ift. det, skolen kan gøre for at forbedre trivslen i konkrete tilfælde.
- Formidling af statistik til skolens forskellige aldersgrupper kan fremover blive et projekt i matematik for skolens 7. eller 8. klassesetrin.
- For at minimere statistisk usikkerhed og imødekomme børnene, bør baseline for elever afsluttes i samme skoleår, som den er sat i gang.
- Den fælles afslutning skal være en festlig dag for alle, hvor skolen oplever et højdepunkt!

BILAG

INDHOLDSFORTEGNELSE

#01	Baseline for personale	61
#02	Eksempel på handout	64
#03	Forældreinformation, eksempel	66
#04	Forældremøde – eksempel på slide	72
#05	Baseline for elever	73
#06	Eksempler på klassechartre	75
#07	Eksempel på oplæg til rettighedsugen	76
#08	Eksempel på møde- og aktivitetskalender for Rettighedsrådet	79
#09	Tilgængelighedsundersøgelse	80
#10	Tryghedsundersøgelse	83
#11	Tryghedsvandring, uddrag af referat	84
#12	Eksempel på handlingsplan i børnevenligt sprog	85
#13	Eksempel på handlingsplan for voksne	90
#14	Løbende opfølgning for tovholder	92
#15	Overblik og status på handlingsplan til RS-koordinator	93
#16	Samstilling af undersøgelser, uddrag	94
#17	Undervisning – rettigheder i fagene	98

#01 BASELINE FOR PERSONALE

HVER SKOLE KAN TILFØJE EGNE SPØRGSMÅL EFTER BEHOV

Denne undersøgelse anvendes til pædagoger og lærere samt øvrigt skolepersonale til skolens baseline i forbindelse med at blive Rettighedsskole. Personaleundersøgelsen sættes op som spørgeskemaundersøgelse på skolens intranet eller andet relevant software med tre svarmuligheder: **JA**, **NEJ** og **VED IKKE**

1. Bliver børn og unge undervist i Børnekonventionen?
2. Har børn og unge en god forståelse for deres rettigheder og ansvar i forhold til Konventionen?
3. Omfatter undervisningen i klassen diverse perspektiver på Børnekonventionen?
4. Undervises der på din skole i globale rettigheder?
5. Undervises der i, hvordan børn og unge kan involvere sig i forskellige former for aktivisme?
6. Undervises der på din skole i, hvordan konflikter løses fredeligt?
7. Har din skole aktiviteter, der hylder mangfoldighed og forskellighed?
8. Har børn og unge med funktionsnedsættelse samme mulighed for at lære og udvikle deres fulde potentiale som andre børn?
9. Har børn og unge mulighed for at deltage i den demokratiske beslutningsproces i klassen?
10. Gør skolen sig umage for at sikre, at alle børn og unge får opmærksomhed?
11. Har børn og unge adgang til demokratiske beslutningsprocesser i fx skolebestyrelsen?
12. Har børn og unge jævnlige adgang til skolebiblioteket og computere?
13. Træffer elevrådet beslutninger, der har afgørende betydning for deres skoleliv?
14. Er valget af medlemmer til elevrådet en demokratisk proces, hvor alle har lige adgang til at stille op til valg? →

15. Er det synligt for alle elever i klasserne, hvad elevrådet arbejder med, og hvordan man som elev kan påvirke beslutningerne, der træffes af elevrådet?
16. Tolererer skolen, at børn og unge engagerer sig i fredelige former for protester?
17. Giver lærerne børn og unge mulighed for at tage beslutninger om lærings- og evalueringsmetoder inden for rammerne af pensum?
18. Bliver børn og unge jævnligt spurgt om kvaliteten af undervisningen, og får de muligheder for at give konstruktiv feedback?
19. Har børn og unge mulighed for at bidrage til reglerne i klassen?
20. Taler I generelt med eleverne om, at følelsen af tryk i klassen er vigtig for, at man tør sige sin ærlige mening, når I taler om trivsel i klassen?
21. Oplever du, at der er tid og plads til, at børn og unge bliver lyttet til, når de har et spørgsmål, der er vigtigt for dem?
22. Får børn og unge gennem deres skolegang mulighed for at bidrage til lokale, nationale eller globale initiativer, der støtter menneskerettigheder?
23. Har drenge og piger samme mulighed for at deltage i klasseaktiviteter?
24. Er det tydeligt for eleverne, hvad lærere og pædagoger gør for, at alle har lige mulighed for at komme til orde?
25. Bruger lærerne undervisningsmetoder, hvor eleverne er aktivt deltagende – som fx brainstorm, problemløsning, rollespil, debat, cooperative learning og gruppearbejde?
26. Gælder Børnekonventionen først og fremmest børn i udviklingslande?
27. Medfører rettighederne i Børnekonventionen, at børnene også har forpligtelser?
28. Har du fået uddannelse i Børnekonventionen?
29. Har du fået undervisning i, hvordan Børnekonventionen relaterer sig til skolens opgave?
30. Synes du, at din skole har et velfungerende forum for elevindflydelse?
31. Føler du dig tryk ved skolens sorg-/kriseplan?
32. Er du fortrolig med skolens værdigrundlag?
33. Arbejder I aktivt på skolen for at skabe interesse og engagement for børn og unge i andre dele af verden?
34. Arbejder I for at gøre børn og unge til aktive udøvere af deres rettigheder i samfundet?

35. Er børn og unge involveret i at udforme trivselsregler på skolen?
36. Er det tydeligt for eleverne, hvad du som lærer kan gøre, hvis en elev bliver dårligt behandlet?
37. Oplever du, at voksne generelt griber ind, når et barn bliver dårligt behandlet af de andre børn?
38. Føler du, at børn og unge er trygge og føler sig sikre på din skole?
39. Er der lavet tiltag, der beskytter børn og unge mod at blive diskrimineret, hvis de skiller sig ud pga. religion, seksuel orientering, kulturel identitet, påklædning eller andet?
40. Er der adfærdsregler på skolen, der har til formål at hindre vold, seksuel udnyttelse og chikane?
41. Er skolens politikker og procedurer børnecentrerede og fair?
42. Bliver de fulgt konsekvent?
43. Er der lavet tiltag på din skole for at hindre alle former for nedværdigende behandling af børn?
44. Har børn og unge respekt for lærere, klassekammerater og skolens elever generelt?
45. Opponerer ansatte mod diskriminerende og skadende politikker, beslutninger og handlinger?
46. Har ansatte faglige udviklingsmuligheder til at forberede viden om Børnerettigheder?

#02 EKSEMPEL PÅ HANDOUT

Langelineskolens

rejse mod at blive **Rettingsskole**

Viden

Læring

Elevinddragelse

Lederskab

De fire byggesten:
Viden om Børnekonventionen
Elevinddragelse i arbejdet med børnerettigheder og generelt i skoledagen
Læring om egne og andre børns rettigheder rundt om i verden og om at udleve dem selv i relation til skolens små og store fællesskaber.
Lederskab at processen skal ske igennem Rettingsskole, der med et flertal af børn sikrer et vedvarende fokus på, at rettingsskoler skabes i børnehøjde.

Trin 1 - Viden

15. juni – 26. september

Uge 36: Workshop for lærere og pædagoger, 4 timer.

Uge 37: Baseline for alle elever.

Uge 39: Temauge for alle elever
 Hænge BK op i alle klasser.
 Lave trivselsregler ud fra BK.
 Indrette rettingsskole i klasserne.
 Moveathon startes op.
 Fredag holder vi "fest", hvor skolen indgår aftale med UNICEF.

Første forældremøde:
 Power-point præsentation – bliver lavet klar til alle.
 Forældrebreve uddeles.
 BK udleveres.

Trin 2 - Lederskab

29. september – 24. oktober

Rettingsskole dannes og holder første møde:
 Planlægge trykindsamlinger.
 Planlægge tilgængelighedsundersøgelse.

Lærere og pædagoger inddrager BK, hvor det falder naturligt i den daglige undervisning:
 Samtaler om trivsel og konflikter.
 Perspektivering i den daglige undervisning.
 BK som integreret del af faglige forløb.

Trin 1 - mål

Alle elever har hørt om BK og kender den.
 Alle elever har fået udleveret BK.
 Alle klasser har BK hængende.
 Alle klasser har lavet eget klasse-charter.
 Alle forældre har hørt om skolens plan på forældremødet.
 Alle forældre har fået forældrebreve og BK.

Trin 2 - mål

Forberede og afholde valg.
 Afholde første RR-møde.
 Plan over øvrige undersøgelser.
 Lærere og pædagoger arbejder i daglig praksis med BK.
 Moveathon i forbindelse med Skolernes Motionsdag.

Trin 3 - Undersøgelser

27. oktober – 19. december

Retighedsrådet laver tryghedsvandring og tilgængelighedsundersøgelse. Vi sikrer, at alle dele af Langelinieskolen er involveret i at bidrage med synspunkter.

Lærere og pædagoger inddrager BK, hvor det falder naturligt i den daglige undervisning:

Samtaler om trivsel og konflikter.

Perspektivering i den daglige undervisning. BK som integreret del af faglige forløb.

Trin 4 - Planen laves

2. januar – 20. februar

Retighedsrådet laver på baggrund af resultater fra undersøgelserne, inklusiv baseliner, en plan for, hvordan vi kan skabe forandringer i et rettighedsperspektiv.

Lærere og pædagoger inddrager BK, hvor det falder naturligt i den daglige undervisning:

Samtaler om trivsel og konflikter.

Perspektivering i den daglige undervisning. BK som integreret del af faglige forløb.

Trin 5 - mål

Implementere planen og følge op undervejs.

Skabe motivation.

Klasser evaluerer på egne charter og egen læring ift. BK.

Lærere og pædagoger arbejder i daglig praksis med BK.

Trin 6 - Evaluering

21. september – 23. oktober

Alle undersøgelser og vandring for elever, personale og ledelse foretages igen.

Elever og personale evaluerer handlingsplanen, og hvordan klassen/skolen lever op til det, vi havde sat os for. Evaluering af RR.

Officiel godkendelse og fest – om alt går vell!

Trin 6 - mål

Evaluering med baseliner, tryghedsvandring og tilgængelighedsundersøgelse.
Godkendelse af RR.

Trin 4 - mål

Analysere resultater fra undersøgelser.

Lave en plan med tiltag for hele skolen.

Lærere og pædagoger arbejder i daglig praksis med BK.

Trin 3 - mål

Visuel Gruppe laver udkast til design.

Tryghedsvandring gennemført.

Tilgængelighedsundersøgelse gennemført.

Børnekonventionens fødselsdag fejres.

Offentliggøre resultater for alle undersøgelser.

Lærere og pædagoger arbejder i daglig praksis med BK.

5 - Planen sættes i værk

23. februar – 18. september

Retighedsrådet sætter deres initiativer i gang rundt omkring på skolen.

Planen laves som "pixi-bog" til rettighedshjørnet i alle klasser.

#03 FORÆLDREINFORMATION, EKSEMPEL

FN'S BØRNEKONVENTION

Information til Langelinieskolens forældre om børns rettigheder

Der er mange forskellige forståelser af, hvordan børnerettigheder adskiller sig fra menneskerettigheder, og hvad de betyder for vores hverdag. Den afgørende forskel er, at FN's Børnekonvention anerkender børns særlige udviklingsstadier og behov for tryghed. Børnekonventionen blev vedtaget i FN i 1989 og har fire grundprincipper, hvor barnets tarv er prioriteret højt i alle beslutninger:

- **Retten til at få opfyldt grundlæggende rettigheder – mad, sundhed, bolig**
- **Retten til at udvikles gennem skolegang, fritid og information**
- **Retten til at blive beskyttet mod krig, vold, misbrug og udnyttelse**
- **Retten til medbestemmelse, indflydelse, deltagelse og ytringsfrihed**

Konventionen beskytter børns rettigheder ved at fastsætte minimumsstandarder, som regeringer på alle niveauer i alle lande skal imødekomme ved at yde retssikkerhed, sundhedspleje, uddannelse og andre sociale ydelser til landets børn. Alle landes regeringer skal rapportere til FN om de fremskridt, landet gør med at sikre børns rettigheder.

Konventionen siger ikke noget specifikt om, hvorvidt børn har ret til at gå til fodbold eller i biografen, ligesom den ikke siger noget om, at de har ret til smartphones eller designertøj. Den siger noget om regeringernes ansvar for at give familier de bedste betingelser for at opfostre deres børn.

Danmark godkendte Børnekonventionen den 19. juli 1991, og det betyder, at den er gældende i Danmark, selvom den ikke er en rigtig lov.

HVORFOR HAR VI BRUG FOR FN'S BØRNEKONVENTIONEN?

Selvom mange lande har love, der handler om børns velfærd og rettigheder, er realiteten ofte, at de fleste lande endnu ikke opfylder tilstrækkeligt mange af Konventionens artikler. Børn lider under fattigdom, hjemløshed, misbrug, vanrøgt og sygdomme. Der er ulige adgang til uddannelse, og der findes masser af retssystemer, der ikke anerkender børns individuelle behov.

Børn af minoritetsgrupper er ofte særligt påvirket. Disse problemer findes i både industrialiserede lande og udviklingslande. Børnekonventionen har øget anerkendelsen af fundamentale menneskerettigheder for børn, og den har gjort os opmærksomme på, at det haster med at sikre alle børns trivsel og udvikling.

HVEM HAR SKREVET BØRNEKONVENTIONEN?

Børnekonventionen er resultatet af et omfattende samarbejde. Over en periode på ti år blev Konventionen forhandlet på plads af regeringer, NGO'er, menneskerettighedsforkæmpere, advokater, sundhedsspecialister, socialarbejdere, lærere, børneudviklingseksperter og religiøse ledere fra hele verden. Resultatet er et dokument, der understreger vigtigheden af traditioner og kulturelle værdier, der beskytter børn og sikrer deres udvikling.

Børnekonventionen gør det klart, at basale livskvaliteter bør være en rettighed for alle og ikke kun et privilegium, der nydes af få.

Børnekonventionen er blevet godkendt af 192 lande - flere lande end nogen anden menneskerettighedstraktat i historien. Danmark godkendte den i 1991.

HVORDAN DEFINERER KONVENTIONEN ET BARN?

Konventionen definerer et barn som en person under 18 år, medmindre et bestemt lands lovgivning siger andet. Det grundlæggende princip er, at alle børn bør beskyttes på lige fod inden for landets love indtil 18-årsalderen - fx i forhold til offentlige ydelser og beskyttelse mod udnyttelse.

ERSTATTER KONVENTIONEN NATIONAL LOVGIVNING?

Når et land godkender Børnekonventionen, indvilliger det også i at revidere de dele af landets lovgivning, der har indflydelse på børn. Det betyder, at landet skal gennemgå love, politikker og sociale retningslinjer inden for fx sundhed og skolegang. Man skal også se på, hvordan disse ydelser finansieres. Myndighederne skal altid sikre, at barnets tarv bliver tilgodeset, og at barnet får optimal vejledning og behandling.

Der skal bl.a. udarbejdes strategier for

- hvordan barnets tarv tilgodeses
- hvordan man kan gøre Børnekonventionen til en del af den nationale lovgivning
- hvordan man uddanner fagpersoner i at vurdere, hvad der er barnets tarv
- hvordan man etablerer et børneombud.

Alle indsatsområder skal sættes i værk kontinuerligt og ikke som enkeltstående aktiviteter. Børnekonventionen er ikke fuldt ud implementeret i dansk lovgivning, og i Danmark står loven således stadig over Konventionen.

HVORDAN KAN SKOLE OG HJEM BRUGE KONVENTIONEN I DAGLIGDAGEN?

Når skolen hjælper elever til at forstå rettigheder og ansvar samt til at respektere andres rettigheder, skabes et godt udgangspunkt for, at man som elev kan føle sig tryk, og at eleverne trives indbyrdes. Trivsel for den enkelte i skolens små og store fællesskaber går forud for læring og et sundt skoleliv.

Konventionen tillægger regeringerne det primære ansvar for at opretholde børns rettigheder i love og politikker. Konventionen viser dog tydeligt, at det er forældrene, der har det største ansvar i opdragelsen af deres børn, og den støtter forældrene i at udfylde denne rolle. På samme tid siger Konventionen, at staten skal sikre, at forældrene har de bedste forudsætninger for at give børnene optimale forhold at vokse op under. Børn skal ses som individer, der er medlemmer af en familie og et land med rettigheder og ansvar, der passer til børnenes udvikling, og som skal udfoldes under vejledning af forældrene.

Skolen og hjemmet skal samarbejde for at sikre, at "vores" børn og unge lever i Konventionens ånd - fred, værdighed, tolerance, frihed, lighed og solidaritet.

OM BARNETS RET TIL AT UDTRYKKE SIG – ARTIKEL 12

Konventionens artikel 12 siger, at børn har ret til frit at udtrykke deres synspunkter i alle forhold, der vedrører dem.

Artikel 12 fjerner ikke voksnes ret og forpligtelse til at give udtryk for deres meninger eller til at træffe beslutninger i sager, der vedrører deres barn ud fra devisen om, hvad man som voksen vurderer er bedst for barnet.

Men Konventionen anerkender, at alle børn uanset alder har ret til at blive inddraget i beslutninger, der vedrører dem, og at deres mulighed for at blive hørt skal afstemmes efter deres udviklingsstrin og modenhed.

Hvordan stemmer artikel 12 overens med den voksnes autoritet og ansvar for at gøre, hvad der er bedst for mit barn?

HVAD SIGER KONVENTIONEN OM SANKTIONER MOD BØRN?

Børnekonventionen understreger, at børn i alle aldre skal beskyttes imod alle former for psykisk og fysisk vold samt mishandling. Fysisk og psykisk vold står i stærk modsætning til børns ret til udvikling og beskyttelse mod overgreb, og vold må aldrig bruges som redskab til at opnå disciplin.

I 1967 afskaffede man ved lov revselsesretten i danske skoler. Først atten år senere, i 1985, fratog man forældre denne ret.

KAN SELV SMÅ BØRN FORSTÅ BØRNEKONVENTIONEN?

Børns interesse for rettigheder og måden, forældre kan inddrage dem i hverdagen, vil variere afhængigt af barnets alder. At hjælpe børn med at forstå deres rettigheder betyder ikke, at man skal presse dem til at træffe beslutninger med konsekvenser, de er for unge til at kunne overskue.

Konventionen opfordrer forældre til at håndtere rettigheds-spørgsmål sammen med deres børn - artikel 5.

Forældre, der intuitivt er opmærksomme på deres barns udviklingsstadium, vil naturligt gøre dette. De spørgsmål, de diskuterer, og den måde, hvorpå de besvarer spørgsmålene, og den metode, de anvender i deres opdragelse, vil variere i forhold til om barnet er 3, 9 eller 16 år.

At indarbejde begreber og sprog om de rettigheder og pligter, folk har over for hinanden, har vist sig at understøtte børns udvikling af selvværd, empati, samarbejde og global forståelse.

HVORFOR VIL LANGELINESKOLEN GERNE VÆRE RETTIGHEDSSKOLE?

På Langelineskolen har vi en række gode erfaringer med at arbejde med almen dannelse, hvor ligeværd, retfærdighed og gensidig respekt er omdrejningspunktet. I 1999 og de følgende ti år skabte indskolingens lærere i samarbejde med pædagogerne fra fritidshjemmene Livjægerhuset og Lomholts Villa således et unikt koncept for samtænkningen. Inspirationen blev hentet fra lærere og pædagoger i Firenze og Berlin. Professor Idana Pesciolis begreber "at tænke sammen" og "at se" dannede fundamentet for den pædagogiske tilgang, vi udviklede. Vi var optaget af interkulturel pædagogik, og børnerettigheder blev en naturlig del af tankegangen.

Langelineskolens er praktisk talt nabo til UNICEF, og derfor var et oplagt valg for os at danne et partnerskab med det formål at etablere Danmarks første "Rettighedsskole". Vores samarbejde har mange perspektiver i forhold til vores ønske om at bevare og styrke det udsyn mod resten af verden, der kendetegner vores skole.

I sidste ende handler rettigheder om relationer – både om børns relationer til andre børn og voksne, men også om regeringers relationer til deres lands borgere.

Den forståelse vil vi gerne give vores elever med i rygsækken på deres vej ud i livet.

#04 FORÆLDREMØDE – EKSEMPEL PÅ SLIDE

VI SKAL VÆRE UNICEF RETTIGHEDSSKOLE

UNICEF Danmark har i samarbejde med pilotskolen, Langelinieskolen, samarbejdet om at udvikle og afprøve en dansk version af "Rights Respecting Schools", som er blevet en stor succes i England og en række andre lande. Det har givet flotte resultater, der kan måles.

FN's Børnekonvention er i fokus for denne måde at udvikle skolekultur på, og vi kan se frem til, at elever, lærere, pædagoger, ledelse og forældre gennem Rettighedsrådet og i dagligdagen samarbejder om:

- At øge kendskabet til Børnekonventionen og viden om, hvordan man bruger den i sit skoleliv.
- At styrke skolens små og store fællesskaber.
- At skabe tydelige og trygge rammer for trivsel blandt skolens elever.
- Et fælles løft i en tid, hvor skolereformen betyder omstilling.
- Et skoleprojekt, der både giver indsigt og udsyn.
- En god ramme til det daglige arbejde med trivsel, vi i forvejen laver.

#05 BASELINE FOR ELEVER

HVER SKOLE KAN TILFØJE EGNE SPØRGSMÅL EFTER BEHOV

Undersøgelsen sættes op som spørgeskemaundersøgelse på skolens intranet eller andet relevant software. Svarmuligheder: **JA, NEJ** og **VED IKKE**

1. Har du hørt om noget, der hedder Børnekonventionen, hvor der står noget om, hvad man som barn eller ung har ret til?
2. Kan du nævne fire rettigheder, der står i den?
3. Gælder børns rettigheder for alle børn i verden?
4. Føler du dig tryk, lige meget hvor på skolen du er?
5. Føler du, at du altid kan sige din ærlige mening, når der er klassemøde, hvor man taler om, hvordan man har det i klassen og på skolen?
6. Har alle i klassen lige muligheder for at blive valgt til elevrådet?
7. Ved du, hvad elevrådet arbejder med til deres møder?
8. Synes du, at dine lærere spørger dig og din klasse om, hvordan skoledagen kan blive bedre?
9. Ved du, hvad de voksne på skolen kan gøre, hvis en elev har det svært i forhold til sine venner eller med sin familie?
10. Synes du, at nogle af dine kammerater får lov til at snakke mere i timerne end andre?
11. Synes du, at alle elever på skolen behandles lige godt af alle voksne på skolen?
12. Griber de voksne på skolen ind, hvis nogle elever kommer op at skændes eller slås?
13. Får de voksne øje på det, hvis en bliver mobbet?
14. Får du hjælp af de voksne, når du har brug det?
15. Hvis noget føles forkert, eller du føler dig dårligt behandlet, ved du så noget om, hvor du kan få hjælp?
16. Hvis du har et vigtigt spørgsmål, er der så en voksen, der tager sig tid til at lytte til dig? →

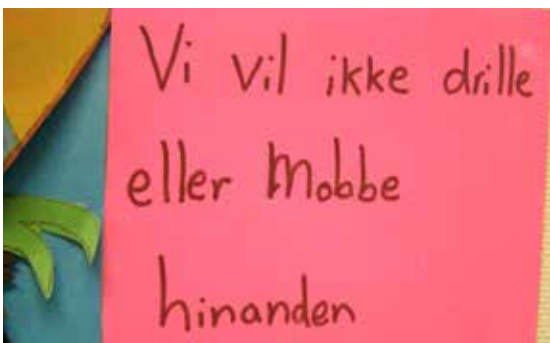
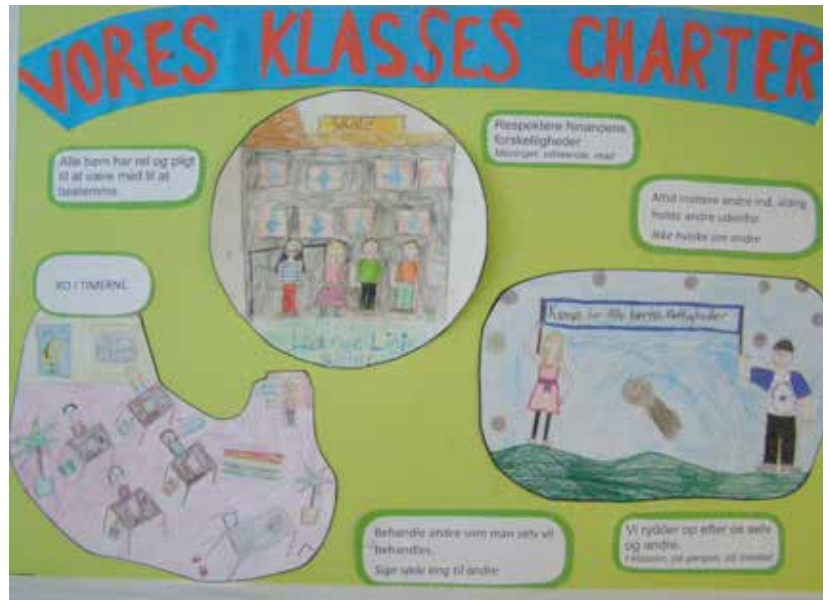

17. Når du har fortalt en voksen om noget, der er svært for dig, føler du dig så sikker på, at du kan få et svar tilbage?
18. Kan alle elever være sig selv, uden at man bliver drillet eller mobbet?
19. Er der nogle regler imod mobning på skolen eller i klassen?
20. Har du været med til at lave de regler, der er i klassen for, hvordan man skal være overfor hinanden i skolen?
21. Arbejder din klasse eller nogle andre på skolen med et projekt, som har med andre lande end Danmark at gøre?
22. Har du i skolen lært noget om, hvordan børn i andre dele af verden har det?
23. Kan du godt lide at gå i skole?

#06 EKSEMPLER PÅ KLASSECHARTRE

EKSEMPLER PÅ KLASSECHARTRE

#07 EKSEMPEL PÅ OPLÆG TIL RETTIGHEDSUGEN

RAMMER FOR INDHOLD

Både fritidsordning og skole arbejder hele ugen med aktiviteter/projekter, der tager afsæt i det at være Rettighedsskole. Det vil helt generelt sige, at vi tager et for børnene tydeligt afsæt i Børnekonventionen for ugens læringsaktiviteter.

KLASSECHARTER

Alle klasser og SFO-grupper skal i løbet af ugen lave et nyt klassecharter. Der bør være nok inspiration at hente fra sidste skoleår rundt omkring i teams og afdelinger.

- Klassecharter laves hele vejen igennem med børn og med afsæt i deres sprog.
- Et klassecharter har et tydeligt afsæt i 3-5 artikler fra Børnekonventionen.
- Et godt charter har bud på, hvad man konkret skal gøre for at indfri målene – med deres egne ord.
- Eksempel: Artikel 2, alle børn skal have det lige godt –
"vi skal ikke gøre nar, når nogen siger noget i timen, der er forkert" "vi vil hjælpe alle med at finde nogen at lege med"
"vi skal trøste hinanden, hvis man bliver ked af det"

MÅLSTYRET UNDERVISNING

En temaugge som denne skal ikke være en pause fra at arbejde med mål, men i stedet er det en mulighed for at arbejde med målpar på alternative måder:

- Man kan bruge målpar fra det timeløse fag "sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab", hvor der for særligt indskoling og mellemtrin er målpar for "rettigheder".
- Man kan med afsæt i de enkelte fag finde målpar, der passer godt til at arbejde med børnerettigheder – fx kristendomskundskab, dansk, geografi, historie, samfundsfag eller idræt.

MATERIALER

Man kan finde inspiration, hele undervisningsforløb og materialer på sites som Dansk Flygtningehjælp, Ibis, UNICEF, Amnesty International, Red Barnet og Børns Vilkår.

FLYGTNINGEBØRN

Da situationen med flygtninge, herunder børn med og uden forældre, fylder meget hos mange af vores elever, og fordi emnet bare i sig selv er relevant, har vi fra Rettighedsrådets side talt om, at alle klasser i mere eller mindre omfang bør berøre emnet. Det kunne se således ud:

- En halv dag, hvor man taler om, hvad vi som lande i Europa gør i forhold til at sikre børn og deres familier – hvilke rettigheder er i spil her? Hvad synes børnene, vi mere kan gøre konkret? Kan vi som skole gøre noget?
- Vælge at arbejde med, hvor flygtningebørn og deres familier bor i Danmark – hvad er en flygtningelejr? Et asylcenter? Hvad er asyl? Hvad har børn, der flygter, brug for?

ANDRE IDÉER

Turen går til...

Hver klasse/gruppe skal fordybe sig i et andet land end Danmark. Gerne meget forskellige lande som Sverige, Etiopien, USA og Kina. Børnene skal nu undersøge og beskrive landet og have et særligt fokus på, hvilke forhold der er for børn i deres lande – fx skolegang, muligheder for at lege, borgerkrig, mad, fritidsaktiviteter.

Produkt: Fx små film, en prezi, en blog eller gode "gammeldaws" plancher.

-kan både gennemføres som enkeltklasse, trin eller afdeling.

Udsmykning til fælles arealer på gange mv.

Mange børn spørger til, om vi ikke nok snart kan se ting på gangene, som børn har lavet om at være Rettighedsskole. Man kan bruge ugen på at lave nogle flotte ting med klassen til at udsmykke området omkring ens klasse med.

Udsatte børn i DK

Gå i dybden med vores eget land og undersøg, hvordan det er med overgreb på børn i vores land. Hvor mange er udsatte? Hvilke voksne hjælper og beskytter? Det kunne være en idé, at man arrangerer et besøg på et asylcenter el. lign.

DK – Sverige

Tag kontakt til en klasse på den skole, RETTIGHEDSRÅD besøgte i november. Den hedder Piratenskolan og ligger i Kivik. Projektet kan gå ud på, at I udveksler små film eller andet, der viser noget om, hvordan I arbejder med at være Rettighedsskole. Filmene og kontakten kan evt. udbygges med et besøg eller en udveksling i en eller anden form i det kommende skoleår.

Tematisering

Sæt fokus på respekt, elevdemokrati, familie eller andet i løbet af ugen.

TIDSRAMME

Mandag – torsdag:

Hvert team eller trin aftaler selv indhold og tidsramme. Her er, hvad vi ved, der bliver arbejdet med:

- 4. – 5. klasse skal følge et beskrevet forløb fra Ibis' hjemmeside med flygtningetema.
- 6. klasse skal deltage i en avis konkurrence, hvor de vil skrive artikler, der "vinkler" til børnerettigheder.
- 7. klasse skal deltage i et projekt med en socialpædagog, hvor børn fra et asylcenter og elever fra vores skole sammen skal lave en dag med idræt og bevægelse i fokus.

Fredag:

- Alle klasser skal ved ugens afslutning have hængt det nye klasse-charter op.
- Alle team har et modul, hvor eleverne på tværs kan høre lidt om det, de andre har oplevet/lavet.
- For børnenes skyld, og for at undgå for meget "flimmer" med forvirrede og rastløse børn, der keder sig, laves en plan for, hvordan børnene på en rolig måde kan komme rundt til teams/trinnets klasser undervejs. Et bud er at dele klasserne i to eller flere grupper. I to eller flere omgange er eleverne således hhv. dem, der fremviser, og dem, der selv går rundt og ser de andres arbejde.

#08 EKSEMPEL PÅ MØDE- OG AKTIVITETSKALENDER FOR RETTIGHEDSRÅDET

RS-kordinator og Rettighedsråd 2014/15 – møde- og aktivitetskalender

Husk forplejning til børnene, som er trætte sidst på dagen.

- Vi mødes onsdage i 7. + 8. lektion, 13.40 – 15.10
- Hver torsdag i 3. og 4. lektion mødes børn fra elevråd og Rettighedsråd på skift og hjælper med fx. at besøge klasser, sætte information op osv.

HVORNÅR	HVEM	HVAD	INDHOLD
Uge 39	Alle	Rettighedsuge, kick-off	Samling fredag.
Uge 40	RS-kordinator, elevråd	Børnerepræsentanter til Rettighedsrådet	Valg på elevrådsmøde. Møder for børn, der er interesserede i at være faste medlemmer.
Uge 41	Rettighedsråd	Møde 1	Lære hinanden at kende, aftale datoer og tovholdere for undersøgelser, som skal færdiggøres til næste møde.
Uge 44	Rettighedsråd elevråd	Møde 2	Udføre tilgængelighedsundersøgelse og tryghedsvandring med elevråd.
Uge 47	Rettighedsråd	Møde 3	Inspirationstur?
Uge 49	Rettighedsråd	Møde 4	Gennemgå resultater fra undersøgelser og påbegynde handlingsplan.
Uge 50	Rettighedsråd	Møde 5	Handlingsplan.
Uge 2	Rettighedsråd	Møde 6	Handlingsplan, færdiggøre input.
Uge 5	Rettighedsråd	Møde 7	Endelig godkendelse af handlingsplan med tidsrammer, udpege tovholdere til hvert punkt og aftale procedure for den løbende opfølgning.
Uge 10	Rettighedsråd	Møde 8	Status for implementering, justere?
Uge 15	Rettighedsråd	Møde 9	Deadline for handlingsplan, status, organisere undersøgelser, iværksætte baseline for elever og personale.
Uge 18	Rettighedsråd	Møde 10	Udføre tilgængelighedsundersøgelse og tryghedsvandring med elevråd.
Uge 20	Rettighedsråd	Møde 11	Vurdere og sammenligne resultaterne, UNICEF godkendelse, planlægge afsluttende fejring.
Uge 22	Alle	Rettighedsuge, certificering	Fejring for hele skolen.

#09 TILGÆNGELIGHEDS- UNDERSØGELSE

LAV SELV EN OPSÆTNING, DER PASSER JER!

SKOLENS HOVEDINDGANG

1. Kan en kørestol komme ind gennem skolens hovedindgang?
2. Har skolens hovedindgang automatiske døre?
3. Kan du nå døråbneren, hvis du sidder i kørestol?

ELEVATOR

4. Findes der elevatorer på skolen?
5. Kan man tage til alle etager med elevatoren?
6. Er der plads til en kørestol i elevatoren?

TRAPPER

7. Er skolens første og sidste trin på trappen markeret (fx med farve eller andet), så personer med nedsat syn bliver gjort opmærksom på trin?
8. Er der håndlister, som man kan holde i, når man går på trappen?

SKOLEBØGER

9. Findes skolebøger på blindskrift?
10. Findes skolebøger som lydbøger?

GULV

11. Findes der tæpper på skolen?

KLASSELOKALET

12. Er døren bred nok til, at der kan komme en kørestol ind?
13. Er klasselokalet markeret med blindskrift?
14. Har klasselokalet automatiske døråbnere?
15. Kan du nå døråbneren, hvis du sidder i kørestol?

TOILETTER

16. Findes der toiletter til kørestolsbrugere?
17. Er toiletterne store nok til en kørestol?
18. Findes der toiletter til kørestolsbrugere på alle etager?
19. Er spejle, håndvask og papirdispenser på toiletterne i en god højde, hvis man sidder i kørestol?
20. Er sæben på alle skolens toiletter uparfumeret?
21. Er der duftende og blomstrende planter på skolen, eller andet som kan fremkalde allergi?

ANDET

22. Kan man som elev på skolen få information om den mad, der serveres?
23. Kan man få lavet specialdiætmad?
24. Har skolen et godt ventilationssystem?
25. Er der støj i klasselokalet?
26. Er der mulighed for at skrue op for lyset i klasselokalet, så eleverne kan se bedre?
27. Er der teknisk udstyr i skolens lokaler, som gør det muligt for elever med høretab at deltage i undervisningen og arrangementer på skolen?

#10 TRYGHEDS- UNDERSØGELSE

LAV SELV EN OPSÆTNING, DER PASSER JER!

Klassetrin:

Hvor på skolen føler du dig ikke tryk?

Hvad er det, der ikke føles rart?

#11

TRYGHEDSVANDRING, UDDRAG AF REFERAT

Tryghedsvandring, uddrag

-på baggrund af svar fra tryghedsundersøgelse

Dato: _____

Deltagere:

Elever: XXX, 5.U.....

Lærer: cb – referent

Generelt

Alle bygninger: Beskidt og ulækkert i alle kroge på hele skolen.

Kommunikation: Stores sprog til små – "hej lille pige" bliver let nedladende og utrygt for den lille...man tør ikke være i nærheden af de store – vi kunne arbejde med en måde at tale til hinanden på.

Elever og rengøringspersonale har ingen kultur for at tale venligt til hinanden. Ingen høflig tiltale begge veje gør stemningen utrygt for eleverne.

1. Kælderen

Male væggene i lyse farver, sætte vægge i stand, forladte pottplanter skulle fyldes op, billeder/plakater på vægge.

Billeder af dem, der arbejder her – fx rengøringspersonale, teknisk personale.

Dørridser skaber uhygge – slibe og male?

Stuve ting, der ikke bruges, af vejen.

Sætte vandmaskinen op uden for mellemgangen.

Sundhedsplejerskens og andre rum skal skiltes tydeligt – stole/bænk til at vente på.

Tydelig skiltning på alle døre – hvad er der bag dem?

Sundhedsplejerske: Symbol i farver og billeder af dem, der er sundhedsplejerske, hvor de ser venlige ud.

Gardiner ved vinduer – eller vaske dem.

#12 EKSEMPEL PÅ HANDLINGSPLAN I BØRNEVENLIGT SPROG

Langelinieskolens Rettighedsskole-plan 2015

Vores skole arbejder videre mod at blive til en Rettighedsskole

Børn og voksne i **Rettighedsrådet** har læst alle de gode svar på undersøgelserne, I har været med til at give, siden vi startede i september.

Her er en plan for det, vi skal gøre de næste tre måneder for at gøre vores skole bedre for **alle børn**.

Viden

Hvordan vi kan hjælpe hinanden med..

..at vide mere om vores rettigheder

..at bruge den viden til at behandle hinanden godt.

1. Rettighedsrådet skriver breve hver måned til alle forældre om, hvordan vi arbejder med rettigheder.
2. Klassen inviterer familie og venner over på skolen, hvor I kan fortælle dem om børnerettigheder.
3. Elevrådet aftaler, hvordan man gør før og efter et møde, så alle i klassen kan følge med og have noget at sige.
4. Alt det, vi har snakket om på møder i Rettighedsrådet og elevrådene skal skrives, så børn forstår det.
5. Benedict, Tobias og Johannes fra Rettighedsrådet kommer på besøg og fortæller jer om, hvad Rettighedsrådet laver for tiden.
6. Tre steder på skolen er der "Rettighedsvægge", hvor man kan se billeder af, hvem der arbejder med elevråd og Rettighedsråd. Man kan også tydeligt se, hvad vi er optaget af for tiden.
7. Vi skal huske at minde om, at man altid kan komme til en fra Rettighedsrådet, hvis man har gode idéer eller forslag.

Elever på banen

Hvad vi skal gøre for at alle børn på skolen kan være mere med til..
 ..at bestemme lidt mere i skolen
 ..bestemme lidt mere på KKFO.

1. Der skal laves flotte skilte, hvor der står de ting, man gerne må – og som viser vej. Måske har I allerede lavet nogle af dem i billedkunst?
2. Der skal være billeder og navne på dem, vi ikke kender fra timerne – de skal være på de døre i kælderens, hvor deres ting er, og andre steder på skolen, hvor vi tit kommer forbi – fx klasseværelser, opgange og kontor.
3. Børnene skal mødes med dem, der gør rent – vi skal snakke om, hvordan vi kan arbejde godt sammen om at få en tryk skoledag for os alle.
4. Gange og toiletter skal være fyldt med flotte ting, som I kan lave i jeres klasser og på KKFO.
5. Et toilet skal have billeder af dem, der bruger det mest – og som holder det flot og rent.
6. Kælderens gange skal gøres mere hyggelige, så man ikke føler sig utryk dernede. Gerne med billeder og et par steder man kan sidde, når man venter på at komme ind til sundhedsplejersken.
7. At alle elever kan have mulighed for at lege og spille bold.

Læring

Hvordan vi kan øve os i at bruge børnerettigheder..

..når vi løser konflikter

..når vi er til frikvarter

..når vi har fag som dansk, idræt eller billedkunst.

1. Når vi har timer, skal vi lære om børnerettigheder og de ting, Rettighedsråd og elevråd arbejder med.
2. Vi skal bruge artikler fra Børnekonventionen, når vi skal finde ud af, hvordan det er fair at være i klassen og i frikvartererne.
3. Vi skal træne i at vide, hvad det betyder at have respekt for, at alle er forskellige.
4. Når vi har om et emne i timerne eller læser en god bog, skal vi huske at tænke over, hvordan en rettighed kan handle om præcis det, som bogen eller emnet handler om.
5. Vi skal lave nogle aftaler i klassen om, hvordan det kan blive rart for alle at sige sin mening – og skrive aftalen på en flot plakat.
6. Vi skal komme med idéer til, hvordan lærere og pædagoger bedst kan hjælpe, når der bliver drillet, eller en føler sig udenfor.
7. Vi skal kunne de tyve vigtigste tegn på tegnsprog.

Ledelse

Hvordan ledelsesteamet på skolen kan hjælpe med til..
 ..at vores skole bliver ved med at blive bedre til at Være
 Rettighedsskole
 ..at vi har det godt i alle årene.

1. At hjælpe til med, at de voksne har tid til at arbejde med, at vi kan blive Rettighedsskole.
2. At være gode til at lytte til de idéer, som elevråd og Rettighedsråd har til at gøre skolen sjovere og tryggere for alle børnene.
3. At skrive regler på en måde, så alle børn forstår det - fx mobbepolitik eller mobilregler.
4. At sørge for, at de regler, der gælder for os, hænger synligt på skolen - fx fem klare regler om mobiler.
5. At alle ledere kender børnenes rettigheder godt – og at de altid vil gøre deres bedste for at respektere dem.

#13

UDDRAG FRA HANDLINGS- PLAN FOR VOKSNE

Viden

Alle på skolen (elever, personale, lærere og forældre) skal kende Børnekonventionen og være bekendt med børns rettigheder

MÅL	DELMÅL	HVORDAN	TIDSPLAN	HVEM GØR DET?
At vi sikrer alle børn på skolen den bedst mulige platform Kapacitet til at være medudviklere at RS.	<p>a) At forældre kan støtte deres børn i at være på en RS ved at tale om det hjemme.</p> <p>b) At alle elever føler sig inddraget og informeret om arbejdet i Rettighedsråd og i elevråd, at de tydeligt oplever, hvad der foregår, og at de forstår alle dagsordener og referater.</p>	<p>a) Nyhedsbrev til forældre.</p> <p>a) Invitere forældre med til klassearrangement om rettigheder.</p> <p>a) Arrangere mangfoldighedsdag eller organisere indsamling til velgørenhed.</p> <p>b1) Ny valg-procedure.</p> <p>b2) Faste procedurer omkring møder – før og efter – i forhold til inddragelse af klassen.</p> <p>b3) Alle dagsordener og materialer skrives i børnevenligt sprog, så selv den yngste kan være med i elevråd og Rettighedsråd.</p>	<p>a) Månedligt med første brev ultimo december.</p> <p>a) I perioden feb-apr.</p> <p>a) I forbindelse med temaugen "åben mark" eller inden sommerferien.</p> <p>b1) I perioden feb-apr.</p> <p>b2) I perioden feb-apr.</p> <p>b3) Løbende fra februar.</p>	<p>a) Rettighedsrådet (cb/am).</p> <p>a) Klassens lærere eller pædagoger.</p> <p>a) Forældre.</p> <p>b1) Kontaktlærere i samarbejde med elevrådet.</p> <p>b2) Kontaktlærere i samarbejde med elevrådet og klasselærere.</p> <p>b3) Kontaktlærere og cb.</p>

Elevinddragelse

Alle har lige muligheder for at blive aktive deltagere i skolens liv, og at der bliver lyttet til elevernes holdninger og meninger.

FORMÅL	MÅL	STRATEGI	TIDSPLAN	HVEM GØR DET?
1. Vi vil sikre at elevernes ønsker for skolens fysiske miljø bliver imødekommet.	a) At alle børn let kan finde rundt og føle sig trygge på begge matrikler.	a) Skiltning	a) Jan-feb.	Visuel Gruppe.
	b1) At elever oplever skolen som hyggelig og flot med flere farver.	b1) Kunst, tegninger og plakater på væggene.	b1) Feb-mar.	b1) Hvert team organiserer, hvordan man bedst kan gøre det. Fokus på fællesarealer og synlige rettighedsartikler på alle billeder.
	c) At børnene kender og føler sig trygge ved eksterne medarbejdere, pædeller og rengøringsfolk.	c) På døre til opholdsrum for fx sundhedsplejerske, teknisk personale og rengøring er der billeder og navne udenpå.	c) Feb-apr.	c) Elevråd.

- og de to andre byggesten.

#14

LØBENDE OPFØLGNING FOR TOVHOLDER

MINE OPGAVER:	HVORDAN FØLGER JEG OP UNDERVEJS?	HVORNÅR SKAL JEG GØRE STATUS I RETTIGHEDSRÅD?	KOMMENTARER:

#15

OVERBLIK OG STATUS PÅ HANDLINGSPLAN TIL RS-KOORDINATOR

OPGAVE:	TOVHOLDER:	AFTALT OM OPFØLGNING:	STATUS:

#16 SAMSTILLING AF UNDERSØGELSER, UDDRAG

Tryghedsvandring, Holsteinsgade

2014 – 26. november	2015 – 1. oktober
<p>Deltagere: Elever: Gudrun 5.u; Freja 5.u; Noa 5.u; Thit Emilia 5.v; Jesse 5.v; Karla 5.x; Christian 5.x; Anna 5.x; Frej 8.u; Anna 8.u.</p> <p>Lærere: Christian Bindslev (referent)</p>	<p>Deltagere: Elever: Bianca 7.u.; Johan 7.u; Kalle 7.v; Frederik 7.v; Tobias N 8.u; Tobias J 8.u; Fatima 9.v.</p> <p>Lærere: Christian Bindslev og Elisabeth Jacobsen (referent)</p>
GENERELT	
<p>Alle bygninger: Beskidt og ulækkert i alle kroge på hele skolen.</p> <p>Kommunikation: Stores sprog til små – "hej lille pige" bliver let nedladende og utrygt for den lille... man tør ikke være i nærheden af de store – vi kunne arbejde med en måde at tale til hinanden på.</p> <p>Rengøringspersonalet taler til hinanden på deres egne sprog, og man oplever sig utryg, fordi man ikke ved, hvad de taler om.</p> <p>Elever og rengøringspersonale har ingen kultur for at tale venligt til hinanden. Ingen høflig tiltale begge veje gør stemningen utryg for eleverne.</p>	<p>Rengøringen på skolen er ok. Men idrætssalen (gul) er rigtig beskidt.</p> <p>Det generelle indtryk af toiletterne er, , at de er blevet renere. Men det kunne godt optimeres.</p> <p>Nogle påpeger, at der ofte er dumsmarte kommentarer fra især drengene i 9.u. Det er kun nogle enkelte fra drengegruppen, som kommer med kommentarerne, men resten af gruppen siger ikke fra, så de tier og samtykker.</p>

TOILETTER VED KLASSEVÆRELSE	
<p>Er meget upersonlige og sterile.</p> <p>Mangler "identitet" med skiltning og klassernes egne tanker om, hvordan toilettet skal holdes godt- fx "her er vores toilet" med klassebilleder og rettighed på.</p>	<p>De fleste klasser har skilte ved toiletterne – det har hjulpet meget. Det gør også, at eleverne passer bedre på toiletterne.</p> <p>Det er et problem, at vaskene er meget små, så der let kommer vand på gulvet. Svært at se, om det er vand eller tis.</p>
FODBOLDBANEN	
<p>Banen er utryg at færdes på, når der er mange. Man er bange for at bryde ind i noget eller blive ramt af en bold.</p> <p>Man kunne mærke de enkelte baner tydeligere op.</p> <p>Man kunne bruge overtræks-trøjer i forskellige farver efter aktivitet.</p> <p>Opdele med skiltning i sportsgrene.</p>	<p>Det har hjulpet meget med forskudte frikvarterer.</p> <p>Hvad kan vi gøre? Elevrådet er i gang med at oprette legepatrulje.</p> <p>Elevrådet kan lave en plan for, hvem der spiller hvor hvornår.</p>
DØRE UD TIL GÅRDEN FRA NORDENDEN AF HVID BYGNING	
<p>Meget tunge døre ud til talgården – de knirker og er svære at åbne for små.</p> <p>Evt. skiltning til en anden dør, der er bedre at bruge. Eller en anden løsning til døråbning, der ikke er så stram.</p>	<p>Døren er blevet lettere, og den knirker ikke.</p> <p>Det vil være godt, at fløj-dørene er åbne om morgenen.</p>

BASELINE FOR ELEVER – UDDRAG

September 2014 + september 2015

Svarprocent (2015): 71%. 699 elever deltog i Baseline 2015 – alle skolens elever undtagen O.A-E. 493 elever besvarede Baseline 2015.

Tallene for 2014 mangler kategorien nej. På grund af en teknisk fejl var vi nødt til at lægge nej-svarene sammen med "ved-ikke"

Blå = Frem med over 5 Grøn = Frem med 3-5

Orange = Frem eller tilbage med under 2 Rød = Tilbage med over 2

1. Har du hørt om noget, der hedder Børnekonventionen, hvor der står noget om, hvad man som barn eller ung har ret til?

2014	Ja: 43%		Ved ikke: 57%
2015	Ja: 83%	Nej: 8%	Ved ikke : 8%

2. Kan du nævne fire rettigheder, der står i den?

2014	Ja: 25%		Ved ikke: 75%
2015	Ja: 76%	Nej: 10%	Ved ikke: 14%

3. Gælder børns rettigheder for alle børn i verden?

2014	Ja: 69%		Ved ikke: 31%
2015	Ja: 82%	Nej: 11%	Ved ikke: 7%

4. Føler du dig tryk, lige meget hvor på skolen du er?

2014	Tryk overalt: 68%		Utryk et eller flere steder: 32%
2015	Tryk overalt: 71%	Utryk overalt: 2%	Utryk et eller flere steder: 27%

5. Føler du, at du altid kan sige din ærlige mening, når der er klassemøde, hvor man taler om, hvordan man har det i klassen og på skolen?

2014	Ja, altid: 46%		Nogle gange: 54%
2015	Ja, altid: 43%	Nej, aldrig: 4%	Nogle gange: 53%

BASELINE FOR PERSONALE – UDDRAG

Juni 2014 + september 2015

Svarprocent: 62 % blandt alle undersøgelsens deltagere, hvilket vil sige ledere, lærere, pædagoger, pædagogmedhjælpere samt administrativ- og teknisk personale.

Kigger vi kun på lærerne, har 80 % af alle lærere svaret på undersøgelsen. Det er en høj svarprocent.

Tallene for 2014 mangler kategorien nej. På grund af en teknisk fejl var vi nødt til at lægge nej-svarene sammen med "ved-ikke"

Blå = Frem med over 5 Grøn = Frem med 3-5

Orange = Frem eller tilbage med under 2 Rød = Tilbage med over 2

Vil du give UNICEF tilladelse til at indsamle/publicere de svar, du giver i denne undersøgelse?

2014	Ja: 97%		Ved ikke: 3%
2015	Ja: 85%	Nej: 6%	Ved ikke: 8%

1. Bliver børn og unge undervist i Børnekonventionen?

2014	Ja: 26%		Ved ikke: 74%
2015	Ja: 84%	Nej: 2%	Ved ikke: 14%

2. Har børn og unge en god forståelse for deres rettigheder og ansvar i forhold til Konventionen?

2014	Ja: 7%		Ved ikke: 93%
2015	Ja: 59%	Nej: 8%	Ved ikke: 33%

3. Omfatter undervisningen i klassen diverse perspektiver på Børnekonventionen?

2014	Ja: 20%		Ved ikke: 80%
2015	Ja: 62%	Nej: 9%	Ved ikke: 28%

4. Undervises der på din skole i globale rettigheder?

2014	Ja: 26%		Ved ikke: 74%
2015	Ja: 72%	Nej: 3%	Ved ikke: 25%

#17

UNDERVISNING – RETTIGHEDER I FAGENE

Tip #1

Dansk kompetencemål: Fremstilling

Elev eller lærer vælger en artikel fra Børnekonventionen som historiens tema. Skriv nu en historie, en novelle eller et eventyr, som tager afsæt i, at denne ret ikke opfyldes – handlingen kan så tage flere retninger herfra afhængig af klassetrin, genre, omfang osv.

Artikler, der er oplagte at bruge til alle aldre: 2, 11, 13, 28 eller 32

Tip #2

Dansk kompetencemål: Fortolkning

Når børnene har læst en side i læsebogen, en roman, et eventyr eller en novelle, giver man dem til opgave at finde artikler i Børnekonventionen, som relaterer til det, hovedpersonen oplever/historiens tematik. Det kan gøres på klassen, i grupper eller individuelt og på alle alderstrin.

Til de yngste: Udvælg fx fem artikler, man kan vælge mellem.

Tip #3**UU tema: Trivsel og undervisningsmiljø**

Lav et forløb på tre uger, der tager afsæt i klassens charter:

Hvordan kan vi nå vores mål i charteret? Hvilke mål er svære for os?

Skal nogle af målene laves om?

Elever laver i grupper fx tegninger, dramastykker, prezi, film, der viser, hvordan børnene forstår målene i charteret. Film eller andet kan vises til næste forældremøde eller samling. Læs mere om temaet på

www.uvm.dk

Tip #4**Engelsk: Kultur og samfund (evt. musik)**

Indskoling/mellemtrin: Lær at synge "Respect Song" – se den ved at søge på youtube.com. Tal fx om indhold, nye ord, lav jeres egne musikvideoer, lav egen billedserie til sangen, lav en dans eller, eller, eller...

Udskoling: Se en eller flere af de små film på teachunicef.org

Ud fra klippene kan man have en classesamtale om klippet eller lave gruppeøvelser, hvor man fremlægger de små film for hinanden.

Tip #5

Kristendomskundskab: Etik

Artikel 14 + evt. 15 i fokus

Temaerne herunder er taget fra www.religionsfaget.dk, som jeg varmt kan anbefale til alle trin!!

Indskoling: Temaet "Dig og mig"

Mellemtrin: Temaet "Min tro"

Udskoling: Temaet "Menneske og samfund" – herunder noget om globalisering og multireligiøse samfund.

